

OGÓLNOPOLSKI KWARTALNIK PZHİPZF

HODOWCA

Nr 74 • czerwiec 2017 r

ZWIERZĄT FUTERKOWYCH

ISSN 1506-4042

**Audyt ferm PZHİPZF
Projekt WELFUR**

**Decyzja parlamentu Estońskiego
w sprawie zwierząt futerkowych**

NAFA

FURS BEYOND EXPECTATION

TERMINY DOSTAW

AUKCJA 6 - 10 LIPIEC 2017

SKÓRY JAKOŚCI ZIMOWEJ
SKÓRY POKOPULACYJNE
LISY

Czwartek, 30 marzec 2017
Piątek, 21 kwiecień 2017
Czwartek, 27 kwiecień 2017

NAFA POLSKA SP. Z O.O.

ul. Granitowa 10, Łozienica, 72-100 Goleniów
tel. (+48) 91 350 95 20, fax. (+48) 91 350 95 38

www.nafa.ca

Tadeusz Jakubowski
redaktor naczelny

Komu przeszkadza hodowla zwierząt futerkowych

Od kilku miesięcy organizacje, które zapisały w swoich statutach ochronę zwierząt, nasiliły swoje ataki na gospodarstwa utrzymujące zwierzęta futerkowe, poczynając od sporządzania fałszywych raportów (w Polsce Viva), przedstawianie w Sejmie RP projektów w sprawie zakazu hodowli psowatych (Otwarte Klatki) lub zakaz chowu zwierząt na futra, o czym dyskutowano w Parlamentarnym Zespole Przyjaciół Zwierząt a my pisaliśmy w poprzednim wydaniu kwartalnika. Na ŁOTWIE barbarzyńcy spod sztandaru „miłośników zwierząt” spowodowali śmierć z głodu i wycieńczenia kilkuset matek norczych i ich potomstwa. Godna była postawa Parlamentu ESTONII, który w całości odrzucił projekt ustawy o zakazie hodowli zwierząt futerkowych. Żeby przeciwstawiać się naszym przeciwnikom, stajemy się jeszcze bardziej transparentni. Powinniśmy obligatoryjnie przystąpić do naszego audytu krajowego, prowadzonego przez PZHiPZF oraz projektu Welfur, które mają na celu doskonalenie dobrej praktyki hodowlanej, a szczególnie wysoką dbałość o dobrostan zwierząt.

W niniejszym numerze przedstawiamy też sytuację na rynku sprzedaży skór, wydarzenia w których braliśmy udział oraz opracowania naukowe dotyczące branży.

Nastąpiły zmiany osobowe w biurze PZHiPZF oraz w redakcji naszego pisma - HZF. W imieniu Zarządu oraz własnym dziękuję pani Klaudii Gołąbek za wieloletnią współpracę, kiedy pełniła funkcję dyrektora biura PZHiPZF oraz redaktora naczelnego HZF.

W tym wydaniu HZF jest wiele ważnych informacji, dlatego też życzę wnikliwej lektury.

Pozdrawiam

Redaktor Naczelny

SPIS TREŚCI

- 4 Posiedzenie Zarządu PZHiPZF
- 5 Piąta i szósta aukcja sezonu 2016/2017
- 7 Aukcje NAFA – raport
- 9 Korespondencja Zarządu PZHiPZF z Podsekretarzem Stanu Ewą Lech
- 13 SŁAWOMIR NOWICKI, PIOTR PRZYSIECKI, ANDRZEJ FILISTOWICZ Inwazyjne obce gatunki zwierząt futerkowych w faunie Polski
- 21 MARIAN BRZOZOWSKI Opinia w sprawie zasadności poselskiego projektu nowej ustawy o ochronie zwierząt
- 25 Akcja agroterrorystów na Łotwie
- 25 Parlament w Estonii w pierwszym czytaniu odrzucił projekt ustawy o zakazie hodowli zwierząt futerkowych
- 27 Korespondencja Zarządu PZHiPZF w sprawie oceny zasadności projektu powołania Trójstronnej Komisji Dialogu Społecznego w Rolnictwie na Obszarach Wiejskich
- 32 Stanowisko Zarządu PZHiPZF w sprawie proponowanych zmian w przepisach prawa RP dotyczących zwierząt futerkowych
- 33 Uchwała Walnego Zebrania PZHiPZF w sprawie audytu ferm zwierząt futerkowych wszystkich gatunków
- 40 Podstawy programu certyfikacji Welfur
- 42 MARIAN BRZOZOWSKI Projekt WELFUR – narzędzie oceny poziomu dobrostanu na fermach zwierząt futerkowych. Co nam mówi wynik oceny o fermie?
- 47 Polski Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowychna Targach Hubertus Expo 2017
- 48 Święto hodowców
- 50 JUSTYNA WINIARSKA, TADEUSZ JAKUBOWSKI Nanotechnologia i jej rozwój. Stosowanie nanocząstek metali szlachetnych w praktyce i hodowli zwierząt
- 56 PIOTR PRZYSIECKI, WŁODZIMIERZ GAJZLER, KINGA JODKIEWICZ, SŁAWOMIR NOWICKI, ANDRZEJ FILISTOWICZ Wpływ odmian mutacyjnych na jakość i wartość skór lisów pospolitych odmiany srebrzystej
- 62 40 lat pasji i piękna. Jubileusz 40-lecia rodzinnej firmy
- 64 Informacja o pracach komisji sejmowych

Hodowca Zwierząt Futerkowych

jest ogólnopolskim kwartalnikiem, zawierającym informacje z zakresu chowu i hodowli mięsożernych zwierząt futerkowych oraz ochrony środowiska, uregulowań prawnych i sytuacji rynkowej, dotyczących tych gatunków zwierząt.

Rada programowa:

Roman Horoszczuk – przewodniczący, prof. dr hab. Marian Brzozowski, prof. dr hab. Andrzej Filistowicz, mgr Marcin Gąsiorek, Rajmund Gąsiorek, mgr Klaudia Gołąbek, prof. dr hab. Andrzej Gugolek, dr n. wet. Tadeusz Jakubowski, prof. dr hab. Krzysztof Kostro, prof. dr hab. Piotr Przysiecki, lek. wet. Dariusz Sadowski, prof. dr hab. Jan Siemionek, Krzysztof Tuczkowski, mgr inż. Justyna Winiarska.

Wydawca: PZHiPZF

00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, lok. 301

Prezes Zarządu: Rajmund Gąsiorek

www.pzhipzf.pl

Adres redakcji:

00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, lok. 301

email: k.golabek@pzhipzf.pl

Redaktor naczelny: Tadeusz Jakubowski

e-mail: tadjaku@gmail.com

Korekta: Ewa Matyba

Nakład: 2000 egzemplarzy. Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania przeróbek i skrótów w nadesłanych artykułach, nie zwraca niewykorzystanych materiałów oraz nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń. Tłumaczenia z czasopism zagranicznych drukowane są jako obszerne streszczenia. Prawa autorskie i wydawnicze zastrzeżone. Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego. Wykonywanie kserokopii lub powielanie inną metodą oraz rozpowszechnianie bez zgody wydawcy, w całości lub części JEST ZABRONIONE i podlega odpowiedzialności karnej.

ISSN 1506-4042

Zdjęcie na okładce: Tadeusz Jakubowski

Fot. T. Jakubowski

Posiedzenie Zarządu PZHiPZF

19 kwietnia 2017 r. w Tarnowie Podgórnym miało miejsce posiedzenie Zarządu Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych. Podczas zebrania omówiono kwestie dotyczące organizacji przedsięwzięć i działań podejmowanych przez PZHiPZF w 2017 roku, m.in. przeciwdziałanie projektom prawnym zagrażającym branży, szkolenie dotyczące programu certyfikacji WelFur dla hodowców norek, obowiązkowy audyt wewnętrzny PZHiPZF, dokumentacja sprawozdawcza na Walne Zebranie Delegatów PZHiPZF, bieżące sprawy organizacyjne oraz mianowanie dyrektora Biura PZHiPZF, redaktora naczelnego kwartalnika „Hodowca Zwierząt Futerkowych” wydawanego przez PZHiPZF, oraz sekretarza biura PZHiPZF. W związku z powyższym Zarząd Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych podczas posiedzenia Zarządu PZHiPZF 19 kwietnia 2017 r. podjął następujące uchwały :

Uchwała nr 1/2017

Zarządu Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych z dnia 19 kwietnia 2017 r. w sprawie odwołania Dyrektora Biura Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych.

Decyzja - na mocy ww. uchwały Zarząd postanowił odwołać panią Klaudię Gołąbek z funkcji dyrektora biura PZHiPZF.

Uchwała nr 2/2017

Zarządu Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych z dnia 19 kwietnia 2017 r. w sprawie mianowania dyrektora biura Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych.

Decyzja - na mocy ww. uchwały Zarząd postanowił mianować doktora Tadeusza Jakubowskiego na dyrektora biura PZHiPZF.

Uchwała nr 3/2017

Zarządu Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych z dnia 19 kwietnia 2017 r. w sprawie odwołania redaktora naczelnego kwartalnika „Hodowca Zwierząt Futerkowych” wydawanego przez Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych.

Decyzja - na mocy ww. uchwały Zarząd postanowił odwołać panią Klaudię Gołąbek z funkcji redaktora naczelnego kwartalnika „Hodowca Zwierząt Futerkowych”.

Uchwała nr 4/2017

Zarządu Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych z dnia 19 kwietnia 2017 r. w sprawie mianowania redaktora naczelnego kwartalnika „Hodowca Zwierząt Futerkowych”, wydawanego przez Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych.

Decyzja - na mocy ww. uchwały Zarząd postanowił mianować pana Tadeusza Jakubowskiego na redaktora naczelnego kwartalnika „Hodowca Zwierząt Futerkowych”.

Uchwała nr 5/2017

Zarządu Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych z dnia 19 kwietnia 2017 r. w sprawie mianowania sekretarza biura Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych.

Decyzja - na mocy ww. uchwały Zarząd postanowił mianować panią Justynę Winiarską na sekretarza biura PZHiPZF.

Wiosenne aukcje

Piąta i szósta aukcja sezonu 2016/2017

Za nami kolejne dwie aukcje sezonu. Sezonu, dodajmy, z dobrym początkiem, rosnącymi cenami i bardzo dobrym procentem sprzedaży. Rok temu mieliśmy do czynienia z sytuacją zgoła odmienną, na skóry ciężko było znaleźć chętnych a ceny znacząco odstawały od tych z końca sezonu. W tym sezonie, aktywność kupców i wzrost cen skór na aukcjach już na początku roku pozwalają z optymizmem

spoglądać w dalszą część sezonu i spokojnie zająć się hodowlą.

Cykl aukcji wiosennych zapoczątkowany został w Helsinkach. Piąta aukcja sezonu, a zarazem druga w tym sezonie aukcja SAGA FURS wraz z ALC i FUR HARVESTERS, odbyła się 5-15 marca w Helsinkach. Aukcja zgromadziła w sumie kilkuset kupców, licząc obecnych na sali oraz kupujących online za pośrednictwem brokerów. Była

to zarazem pierwsza tegoroczna aukcja SAGA FURS, na której do sprzedaży wystawiono skóry norcze (grudniowa aukcja SAGA FURS obejmowała tylko skóry lisie i jenocie).

Na aukcji marcowej SAGA zaoferowała 3,2 mln skór norczych i 790 tys. skór lisich, ALC – 1,6 mln skór norczych, Fur Harvesters - 372 tys. skór dzikich zwierząt. Ogólnie, oferta wszystkich domów aukcyjnych była uboższa w porównaniu do marca zeszłego roku o ok. 1,3 mln skór. Największych zakupów dokonali kupcy z Chin przy dużym wsparciu Koreańczyków oraz kupców z Europy, w tym także Rosjan. Pojawienie się kupców reprezentujących różne rynki zbytu zawsze wróży duży popyt i jest zapowiedzią ciekawej aukcji. Uzyskany bardzo dobry procent sprzedaży w parze ze wzrostem cen skór oznacza, że była to udana pod każdym względem aukcja a znakomita wiosenna sprzedaż jest kontynuowana.

Większość odmian kolorystycznych norek została wyprzedana lub uzyskała bardzo wysoki procent sprzedaży bliski maksimum. Najślabiej wypadły skóry szafir F (80%) i szafir velvet F (86%), ale uzyskany procent to nie powód do narzekania. Najwyższe średnie ceny uzyskały skóry samców odmiany velvet w kolorach szafir (51 Eur), siverblue (46 Eur), perła (43 Eur) oraz palomino cross i czarne (40 Eur). Najniższe średnie ceny natomiast uzyskały skóry samic w kolorze mahogan (19 Eur), brown (20 Eur)

Fot. T. Jakubowski

i regal white (21 Eur). Wiele odmian kolorystycznych zostało sprzedanych po cenach ostatnich międzynarodowych notowań lub nieznacznie wyższych. W niektórych odmianach (czarne, mahogan, cross) odnotowano zauważalny wzrost cen na poziomie 5-10% w stosunku do ostatnich aukcji bieżącego sezonu.

Na fińskiej aukcji zaproponowano także skóry lisów i jenotów, które również wyprzedały się w całości. Przypomnę tylko, że w zeszłym roku, w marcu, bardzo trudno było znaleźć chętnych na te skóry. Z oferty liczącej niemal 600 tys. lisów niebieskich, sprzedanych wówczas zostało 58% skór. Lisy cieniste w ilości 63 tys. sprzedano na poziomie 53%. Sprzedaż lisów srebrzystych 67,8 tys., w oferowanych w rozmiarach 0-20-30 osiągnęła poziom 65%.

Aktualnie wszystkie lisy z oferty zostały sprzedane. Średnia cena za lisa niebieskiego w rozmiarach 30-60, w najwyższym gatunku Saga Lumi Royal (tylko takie były oferowane), wyniosła 89 Eur, a za lisa cienistego w rozmiarach 30-60 w gatunku Saga Royal wyniosła 98 Eur. Stuprocentową sprzedaż zanotowały także lisy srebrzyste, oferowane, podobnie jak lisy cieniste, tylko w gatunku Saga Royal, uzyskując średnią cenę 85 Eur w rozmiarach 0-20-30. Dzięki aktywności kupców z Europy i Korei, skóry jenocie także wyprzedano, notując blisko 20-procentowy wzrost ceny.

Szósta aukcja sezonu, a zarazem trzecia w tym sezonie aukcja KOPENHAGEN FUR, odbyła się w stolicy Danii od 25 kwietnia do 2 maja. Na aukcji pojawili się kupcy ze wszystkich liczących się rynków. Zdecydowaną większość stanowili jednak Azjaci, potwierdzając dominację chińskiej bran-

ży futrzarskiej na rynku. Tradycyjnie już, dużą konkurencją dla kupców zebranych na sali, których frekwencja nie była najwyższa, byli kupujący online. Na aukcji w Kopenhadze zaoferowano 6,5 mln skór norek, czyli tyle, ile w kwietniu ubiegłego roku.

Podobnie jak w przypadku wcześniejszych, wiosennych aukcji sezonu, tę aukcję również należy zaliczyć do udanych. Nie była to jednak spektakularna sprzedaż, ze znacznymi wzrostami cen, na jaką ostrzyliśmy sobie zęby, śledząc tegoroczne aukcje. W tym przypadku możemy raczej mówić o stanowczym przyhamowaniu napędzającej się koniunktury.

Z jednej strony solidna sprzedaż na poziomie 96%, to wynik zadowalający. Z drugiej strony, uzyskane ceny skór trochę rozczarowują, gdyż zamiast wzrastać, cofają nas do lutowej aukcji KF.

Skóry samic (łącznie z gatunkiem velvet) uzyskały średnią cenę na poziomie 25,8 Eur, a samców (łącznie z jakością velvet) 43,5 Eur. Dla porównania, na tegorocznej aukcji lutowej KF średnia samic wyniosła 26,8 Eur, a samców 45,4 Eur, przy stuprocentowej sprzedaży. Ogólnie więc, zamiast oczekiwanego wzrostu, notujemy nieznaczne schodzenie z ceny. Spadek cen w niektórych gatunkach norek sięgnął 5%, ale jest to bardzo płynna wartość, gdyż niektóre odmiany utrzymały cenę z lutego, inne odnotowały delikatny wzrost.

Najwyższe ceny na aukcji uzyskały skóry jakości velvet M w kolorach: silverblue (52,2 Eur), szafir (52 Eur), perła (47,5 Eur) i białe (46,6 Eur). Najsłabiej wypadły skóry samic w kolorach: mahogan (17,6 Eur), brązowe (19,2 Eur), brązowe crossy (20,1 Eur) i pastele (20,9 Eur).

W porównaniu do norek, znikoma kolekcja lisów stanowiła zaledwie ułamek sprzedaży. Kupcom zaproponowano 717 sztuk lisa srebrzystego w gatunku Burgundy i Ivory w rozmiarach 0-20. Średnia cena sprzedaży lisów w obu gatunkach wyniosła 59 Eur. Oczywiście tych kilka sprzedanych lotów w żaden sposób nie rozjaśnia nam kondycji rynku skór lisich i zapotrzebowania na nie. Do takich sytuacji w scenariuszu aukcji KF zdążyliśmy już przywyknąć.

Przed nami ostatnia wiosenna aukcja w NAFA, zaraz po niej cykl aukcji letnich, dwie aukcje wrześniowe i nadejdzie czas podsumowania sezonu.

W Kopenhadze kupcy ewidentnie pogrozili nam palcem a wyniki nieco ostudziły emocje. Dramatu nie ma, ale otrzymaliśmy ostrzeżenie, że kupcy są rozważni i liczą się z pieniędzmi. Szybko rosnące ceny skór już w pierwszym kwartale roku dochodziły poziomu cen z lata i jesieni ubiegłego sezonu. Taka sytuacja oczywiście nie jest na rękę kupcom, którzy już na początku roku deklarowali otwarcie, że ceny z września są dla nich nie do przyjęcia. Obecnie jesteśmy w połowie sezonu i dużo może się jeszcze wydarzyć. Oby nie powtórzył się scenariusz sprzed dwóch sezonów, w którym drastyczny spadek cen zaczął się od czerwca. Cały czas trwa przeciąganie niewidzialnej liny a stawką jest płynność i zbilansowanie rynku. Nie jest łatwo ustalić poziom cen, satysfakcjonujący obie strony aukcyjnej barykady, mimo ukłonów domów aukcyjnych w stronę kupców. Rynek nadal jest w trakcie cenowej korekty, choć wygląda to dużo lepiej niż w poprzednich sezonach a objawy są jakby łagodniejsze.

Krzysztof Tuczkowski

Aukcje NAFA – raport

CHINY

Nadal trwa sprzedaż detaliczna w Chinach, aczkolwiek na mocno obniżonych poziomach. Oferuje się promocyjne ceny, aby zbyć jak najwięcej asortymentu przed następnym sezonem.

Chińscy detaliści, szczególnie ci po komercyjnej stronie rynku, wciąż zmagają się z dużym asortymentem odzieży, mocną konkurencją i niskimi marżami. Aby się wyróżnić, interesują się innymi (wyższymi) segmentami rynku albo różnymi stylami odzieży o modniejszym kroju. To tłumaczy tylu chińskich gości na targach w Mediolanie w lutym.

Chińscy projektanci mody i producenci wykazywali rosnące zainteresowanie skórą, którą można wykorzystać w dodatkach. Ten rynek, tak jak sekcja wykończeń, mają duży potencjał wzrostu. Hurtownicy zauważyli w Rosji rosnący popyt na skóry, w szczególności na skóry zwierząt łownych takich jak szop pracz, piżmak, czy lis srebrzysty.

Pozostaje problem kapitalizacji na chińskim rynku, co powoduje ostrożniejsze zakupy podczas aukcji w tym roku.

ROSJA

Sytuacja na rosyjskim rynku polepszała się cały sezon. Detaliści wyprzedali prawie cały asortyment odzieży, a asortyment skór był od początku niski z powodu nieobecności tego rynku od 3-4 lat.

Rosyjscy detaliści nie mają ani odzieży ani skór, mają za to przygotowane środki na następny sezon. Poprawa sytuacji ekonomicznej Rosji była widoczna w postaci wzmożonej aktywności zarówno tego kraju jak i rynków z nią związanych, podczas aukcji NAFA w lutym i podczas targów futrzarskich w Hong Kongu, Mediolanie i Atenach. Najbardziej pożądanymi kolorami były czarny, mutacje kolorystyczne (mutation mink), oraz wyroby futrzarskie, w szczególności z rysia. Rynekowi rosyjskiemu pomaga również jego stopniowo umacniająca się waluta.

Pomimo, że sytuacja na rynku się polepsza, pozostaje problem tagowania odzieży RFID i sankcji międzynarodowych.

KOREA

Po udanym sezonie detalicznym z wynikami dwukrotnie wyższymi niż w poprzednim roku, sprzedaż odzieży futrzanej zanotowała spadek, tak samo jak cała branża tekstylna w tym kraju. Jednakże, ten sezon ma przed sobą jeszcze okres wiosenno-ślubny, podczas którego możliwy jest wzrost sprzedaży. Równocześnie, koreańscy detaliści planują kampanie promocyjne i reklamowe.

W tle nadal widoczny jest problem z byłym prezydentem Park Geunhye. Na dodatek, świat przygląda się napiętym relacjom tego kraju z Koreą Północną. Nie jest to zbyt zachęcająca atmosfera dla rynku, która wcześniej czy później wpłynie na popyt na wszystkich poziomach.

GRECJA

Po powrocie rynku rosyjskiego, wyniki sprzedaży w Grecji poprawiają się z miesiąca na miesiąc. Wyniki w hurcie i detalu poprawiły się, stwarzając bardzo optymistyczną atmosferę dla greckiego handlu. Co więcej, greckie oddziały w Dubaju odnotowują wzrost sprzedaży, ustawiając tym samym poziom oczekiwań na wysokim poziomie. Wśród najpopularniejszych wyrobów futrzarskich znajdują się czarna norka, norka farbowana na żywe kolory, soból i ryś, które wyraźnie nawiązują do rosyjskich upodobań.

OGÓLNOPOLSKIE SEMINARIUM NAUKOWE PZHiPZF 1-2 września 2017

Szanowni Hodowcy!

Ogólnopolskie Seminarium Naukowe PZHiPZF 2017
pt. „Zarządzanie gospodarstwem utrzymującym zwierzęta
futerkowe”

obędzie się w dniach
1-2 września 2017r.

**w Hotelu 500 ul. Poznańska 138
w Tarnowie Podgórny**

**Zachęcamy do zgłaszania swojego uczestnictwa
w Biurze PZHiPZF pod nr tel.
61-814-70-51**

Prosimy o potwierdzenie udziału w seminarium do dnia 21 sierpnia 2017

Przedstawiamy korespondencję Zarządu PZHiPZF z Podsekretarzem Stanu Ewą Lech w sprawie projektu Komisji (UE) umieszczenia jenota w wykazie inwazyjnych gatunków obcych.

MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI
Podsekretarz Stanu
Ewa Lech

Znak sprawy: ŻW.hzg.8606.19.2017.ek

Warszawa, dnia 27.04.17

BARDZO PILNE

Pan
Rajmund Gąsiorek
Prezes
Polskiego Związku Hodowców
i Producentów Zwierząt Futerkowych
ul. Poczтова 5
62-080 Tarnowo Podgórne

Szanowny Panie Prezesie,

Zgodnie z informacją przekazaną przez Pana Andrzeja Szwedę-Lewandowskiego, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska, Głównego Konserwatora Przyrody na spotkaniu, w sprawie projektu rozporządzenia wykonawczego Komisji Europejskiej *aktualizującego i zmieniającego wykaz inwazyjnych gatunków obcych uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii ustanowiony rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/1141* wydanym na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014, które odbyło się w dniu 24.04.2017 r. w gmachu Ministerstwa Środowiska, uprzejmie informuję, że jednym z gatunków uwzględnionych w tym projekcie jest jenot (*Nyctereutes procyonoides*). Projekt dostępny jest na stronie internetowej Komisji Europejskiej pod adresem https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-1083937_en

W związku z powyższym, MRiRW zostało zobowiązane do pilnego przekazania informacji o znaczeniu ekonomiczno – gospodarczym jenotów hodowanych w Polsce, uznanych za zwierzęta gospodarskie zgodnie z ustawą z dnia 29 czerwca 2007 r. *o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich* (Dz. U. Nr 133, poz. 921, z późn. zm.).

Mając na względzie przygotowanie powyższej informacji, uprzejmie proszę Pana Prezesa o przekazanie następujących danych za 2016 r., lub w przypadku gdy nie będzie to możliwe za 2015 r.:

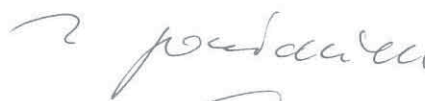
- 1) liczba gospodarstw utrzymujących jenoty i ich procentowy udział w stosunku do ogólnej liczby

ferm mięsożernych zwierząt futerkowych,

- 2) przeciętna liczba samic i samców stada podstawowego utrzymywanych w jednym gospodarstwie (szt.),
- 3) przeciętna wielkość produkcji skór z jednego gospodarstwa (szt.),
- 4) przeciętny koszt wyprodukowania jednej skóry (zł) wraz z wyszczególnieniem rodzajów kosztów i ich wielkości, np. kosztów pasz, usług weterynaryjnych, mediów, kosztów skórowania, kosztów transportu (wyjaśniam, że intencją tego punktu jest wykazanie powiązania z innymi gałęziami gospodarki),
- 5) przeciętna cena uzyskana ze sprzedaży 1 skóry (zł),
- 6) miejsce sprzedaży skór jenotów,
- 7) wielkość produkcji skór jenotów(szt.),
- 8) całkowita wartość sprzedaży skór jenotów (zł),
- 9) inne informacje, które pozwolą na wykazanie znaczenia ekonomiczno-gospodarczego jenotów uznanych za zwierzęta gospodarskie.

Uprzejmie proszę Pana Prezesa o przekazanie odpowiedzi **w nieprzekraczalnym terminie do dnia 4.05.2017 r.** (wersję edytowalną w programie Word proszę przesłać na adres ewa.krawczyk@minrol.gov.pl).

Jednocześnie uprzejmie informuję Pana Prezesa, że w sprawie podania powyższych danych zwróciłam się do Instytutu Zootechniki – Państwowego Instytutu Badawczego i Polskiego Związku Hodowców Zwierząt Futerkowych.

PODSEKRETAŃKA PRZEDSIĘWZIĘCIA
Ewa Lech

Polski Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych
ul. Świętokrzyska 20/301, 00-002 Warszawa
Oddział w Tarnowie Podgórny, ul. Pocztowa 5, 62-080 Tarnowo Podgórne
tel. +48 61-814-70-51 e-mail: pzhpf@pzhpf.pl

Warszawa, dnia 1 maja 2017r.

Pani
Ewa Lech
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 27 kwietnia 2017r. znak sprawy: ŻW.hzg.8606.19.2017.ek dotyczące informacji na temat znaczenia ekonomiczno-gospodarczego jenotów hodowlanych w Polsce, Polski Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych uprzejmie informuje, co następuje:

Dane Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych z roku 2016:

1. Liczba zarejestrowanych gospodarstw w Polskim Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych utrzymujących jenoty hodowlane – 20 gospodarstw
2. Przeciętna liczba zwierząt w stadzie podstawowym w jednym gospodarstwie - ok. 150 szt.
3. Przeciętna wielkość produkcji skór z jednego gospodarstwa- 600 szt.
4. Przeciętny koszt wyprodukowania jednej skóry z wyszczególnieniem rodzajów kosztów ponoszonych tytułem produkcji ok 218 zł
Koszt pasz – ok.180 zł, usługi weterynaryjne 4 zł, media 4 zł, koszty skórowania i przygotowania skóry do sprzedaży 20 zł, koszty transportu (w tym transport pasz) 10 zł
5. Przeciętna cena uzyskana ze sprzedaży jednej skóry w roku 2016 – ok. 380 zł
6. Miejsca sprzedaży skór jenotów: domy aukcyjne w Kopenhadze, Helsinkach, Seattle, oraz rynek krajowy dla polskich zakładów kuśnierskich
7. Wielkość produkcji skór jenotów szacowane jest na ok.. 12 000 szt.
8. Szacunkowa, całkowita wartość sprzedaży skór jenotów w 2016 r. – ok. 4 600 000 zł

Polski Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych
ul. Świętokrzyska 20/301, 00-002 Warszawa
Oddział w Tarnowie Podgórny, ul. Pocztowa 5, 62-080 Tarnowo Podgórne
tel. +48 61-814-70-51 e-mail: pzhifzf@pzhifzf.pl

Mając na uwadze informacje zawarte w projekcie rozporządzenia wykonawczego Komisji Europejskiej *aktualizującego i zmieniającego wykaz inwazyjnych gatunków obcych uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii ustanowiony rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/1141* wydanym na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014 należy nadmienić, iż jenot (*Nyctereutes procyonoides*) w środowisku naturalnym Europy jest gatunkiem obcym i w tym przypadku wpisanie go na listę zwierząt inwazyjnych jest uzasadnione. W latach 1928-1957 jenot został introdukowany w byłym ZSRR, w liczbie około 9 tysięcy osobników - na terenach obecnej Ukrainy, Białorusi i Litwy. Stąd samorzutnie rozprzestrzenił się po całej Europie (Kowalczyk 2011).

Trzeba jednak pamiętać, że jenot w Polsce jest również zwierzęciem gospodarskim, hodowanym na fermach od lat 50-ych. Są to zwierzęta udomowione utrzymywane w szczelnie ogrodzonych gospodarstwach. Zatem, nie stanowią one żadnego zagrożenia dla fauny środowiska naturalnego. Fermowy jenot zdecydowanie różni się od tego z dzikiej populacji - jest większy, o różnych odmianach barwnych i zmienionym behawioryzmie. Dlatego w projekcie rozporządzenia Komisji (UE) powinno być wyraźnie zapisane, że umieszczenie jenota na liście gatunków inwazyjnych odnosi się tylko do dzikiej populacji tych zwierząt. Tym samym jenot fermowy nie jest zwierzęciem inwazyjnym. W Polsce nigdy nie było masowych uwolnień do środowiska fermowych jenotów. Jednoznacznie wykazano (Kowalczyk 2011), że jenoty w naszym środowisku pochodzą praktycznie tylko z populacji zwierząt wsiedlonych w różnych rejonach poza naszymi wschodnimi granicami.

Gospodarstwa utrzymujące hodowlane jenoty w Polsce uzyskują znaczne przychody ze sprzedaży pozyskiwanych od nich skór oraz pełnią rolę naturalnego utylizatora ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego.

Z poważaniem
Gęsiorek
Rajmund Gęsiorek

Prezes
Polskiego Związku Hodowców
i Producentów Zwierząt Futerkowych

Inwazyjne obce gatunki zwierząt futerkowych w faunie Polski

Sławomir Nowicki
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Piotr Przysiecki
Wyższa Szkoła Zawodowa w Lesznie

Andrzej Filistowicz
Uniwersytet Przyrodniczy
we Wrocławiu

Rozprzestrzenianie się roślin i zwierząt poza obszarem ich naturalnego występowania łączy się bezpośrednio z przemieszczaniem ludzi i wymianą towarów między krajami i kontynentami. Gdy obce gatunki natrafiają na korzystne dla nich warunki w nowym miejscu, mogą się rozmnażać i po pewnym okresie mogą stanowić zagrożenie dla rodzimej różnorodności biologicznej oraz lokalnej gospodarki, zwłaszcza jeśli w nowym miejscu nie mają naturalnych wrogów.

Szczególne zagrożenie dla rodzimej fauny i flory stanowią wsiedlania (introdukcje) większej liczby osobników obcego gatunku. Takim klasycznym przykładem nieprzemyślanej introdukcji było wsiedlenie lisa pospolitego do środowiska naturalnego Australii, które z jednej strony miało ograniczyć populację dziczych królików wyrządzających ogromne szkody na pastwiskach, a z drugiej – umożliwić mieszkańcom kontynentu polowania na lisy w podobny sposób jak na Wyspach Brytyjskich. Tymczasem nie tylko nie pozbyto się pierwszego gatunku, lecz ten drugi stał się dużym zagrożeniem dla miejscowej fauny.

Szkody powodowane przez obce gatunki są tak duże, że

wiele krajów podejmuje kroki na rzecz powstrzymania ich inwazji. Obecnie w ekosystemach lądowych Europy występuje 12 tys. obcych gatunków zwierząt i roślin, w tym 10% szkodliwych, a szkody przez nie wyrządzone tylko w krajach Unii Europejskiej szacuje się na 12 mld euro rocznie (Gwiazdowicz [2014]). We wrześniu 2013 roku Komisja Europejska przedstawiła projekt rozporządzenia, które zmierza do kompleksowego uregulowania problemu gatunków inwazyjnych poprzez ustanowienie norm prawnych zapobiegających zagrożeniom ze strony inwazyjnych gatunków obcych (Gwiazdowicz [2014]).

Trudno oszacować poziom szkód powodowanych przez ga-

Fot. T. Jakubowski

NORKA AMERYKAŃSKA

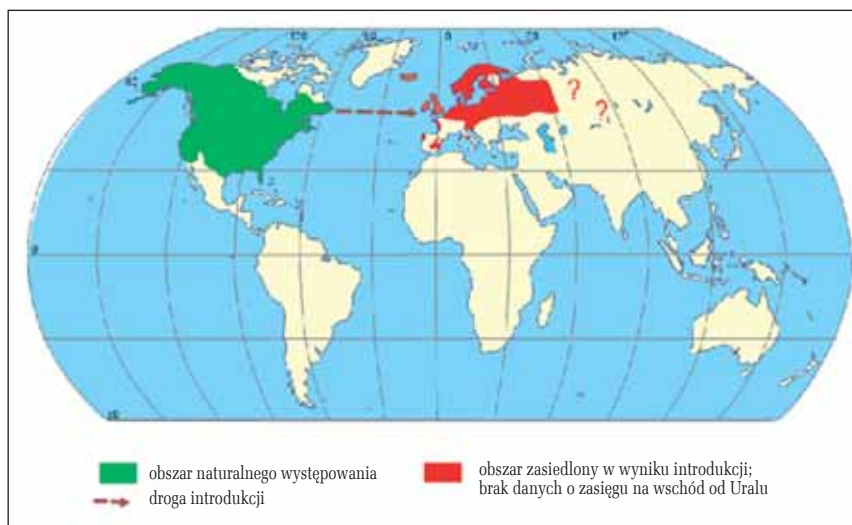
Naturalny zasięg występowania norki obejmował dużą część Ameryki Północnej, bez obszarów najbardziej wysuniętych na północ kontynentu (ryc. 1). Z uwagi na doskonałe futro, norka nabrała znaczenia gospodarczego pod koniec XIX wieku i stała się ważnym i bardzo atrakcyjnym gatunkiem fermowym na kontynencie amerykańskim. Pierwsze ферmy norek zaczęły powstawać w Europie w latach 20. XX wieku, a od 1953 roku gatunek hodowany jest także w Polsce.

Norka amerykańska – *Neovison vison* (Schreber, 1777) należy do rodziny łasicowatych i wcześniej była zaliczana do rodzaju *Mustela* razem z norką europejską – *Mustela lutreola* (Linnaeus, 1761), różni się jednak od rodzimej norki zarówno wyglądem i jakością futra, jak i kariotypem. Obecnie wyłączono ją z rodzaju *Mustela* i włączono do rodzaju *Neovison* wraz z innym gatunkiem – *Neovison macrodon* (Prenntis, 1903) wymarłym w Ameryce Północnej około 1860 roku. Norka europejska ustąpiła z ziem Polski (Głowaciński, Ruprecht

tunki obce w Polsce. Według Tokarskiej-Guzik i in. [2012] tylko zabiegi mechanicznego usuwania barszczu Sosnowskiego na powierzchni ok. 30 ha w otulinie Parku Narodowego Gór Stołowych zostały wycenione na ponad 400 tys. zł w skali roku.

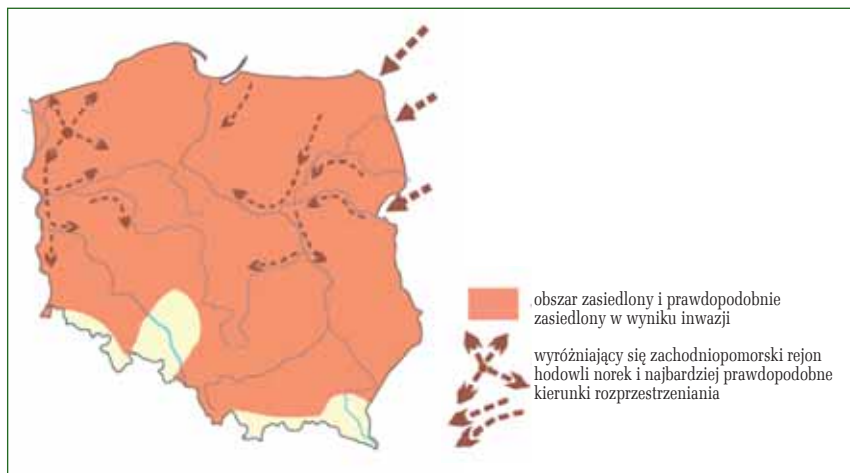
Kwestie prawne gatunków obcych w Polsce reguluje ustawa z 2004 roku o ochronie przyrody. Przepisy tej ustawy uzupełnia rozporządzenie ministra środowiska z 2011 roku zawierające listę gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska mogą zagrażać gatunkom rodzimym lub ich siedliskom. W styczniu 2014 roku w projekcie nowelizacji rozporządzenia ministra środowiska lista ta została uzupełniona i obejmuje 18 gatunków roślin i 57 gatunków zwierząt, w tym norkę amerykańską, jenota i szopa pracza. Tymczasem w faunie Polski występuje 305 obcych gatunków

zwierząt, w tym 7 futerkowych: jenot, norka amerykańska, szop pracz, piżmak, królik i nutria, przy czym ostatni gatunek uznaje się w naszym kraju za potencjalnie inwazyjny (Głowaciński, Pawłowski [2011]).

Ryc. 1. Naturalny obszar występowania norki amerykańskiej i zasiedlony w wyniku introdukcji

Źródło: Bartoszewicz, Zalewski [2011].

Ryc. 2. Obszar Polski zasiedlony przez norkę amerykańską
Źródło: Bartoszewicz, Zalewski [2011].

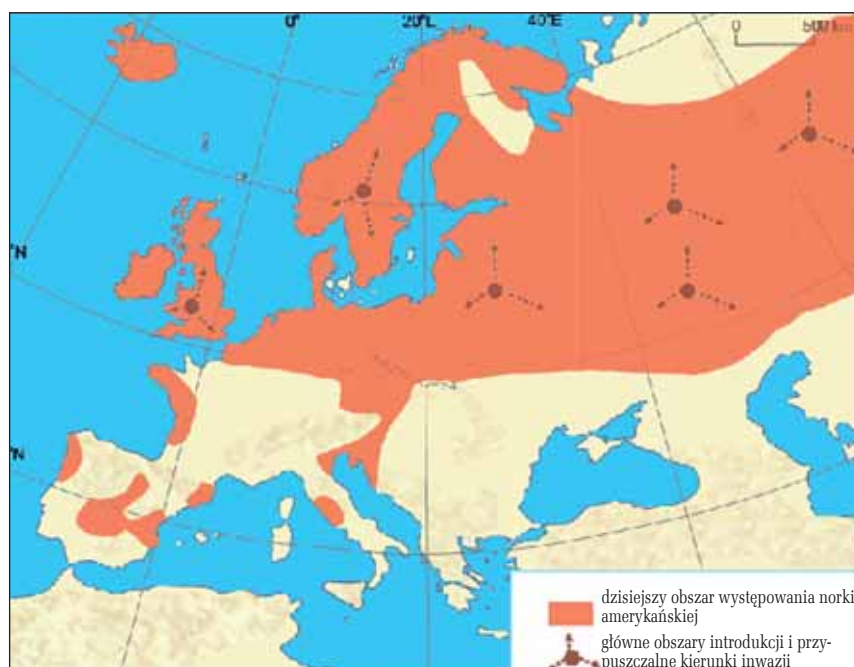
[1992]) na początku XX wieku (ostatnią norkę europejską widziano na Warmii w 1926 roku), a w drugiej połowie XX wieku jej miejsce zajęła norka amerykańska. Z uwagi na znaczne różnice genetyczne (norka amerykańska ma 30 chromosomów, norka europejska – 38 chromosomów) te dwa gatunki nie krzyżują się i nie dają potomstwa.

Pierwsze hodowle norek amerykańskich powstały w Polsce w 1953 roku (Lisiecki, Sławoń [1980]), ale do lat 70. sporadycznie obserwowano przypadki rozrodu norek poza hodowlą (Ruprecht [1996]). Prawdopodobnie wśród norek na wolności (na Pomorzu, Pojezierzu Warmińsko-Mazurskim, Podlasiu i Mazowszu) zasadniczą część stanowiły osobniki migrujące do Polski zza wschodniej granicy, głównie z Białorusi (Brzeziński, Marzec [2003]). Od początku lat 80. częściej obserwowano norki w środowisku, przede wszystkim w dolinach rzecznych: Biebrzy, Narwi i Supraśli oraz na Podlasiu, Mazurach, Suwalszczyźnie i Pomorzu Zachodnim (Ruprecht [1996]). W latach 80. norka zajęła obszary obecnych województw: kujawsko-pomor-

skiego, wielkopolskiego, dolnośląskiego i lubuskiego, a do końca lat 90. niemal cały obszar kraju z wyjątkiem Opolszczyzny, Roztocza i Bieszczadów (ryc. 2). Skoro ucieczki zwierząt z ferm zdarzały się sporadycznie w latach 50. XX wieku, a żadnych spektakularnych, masowych ucieczek w Polsce nie odnotowano (były takie w krajach skandynawskich i na Wyspach

Brytyjskich), należy wyjaśnić, skąd pochodzą norki zasiedlające obecnie teren naszego kraju. Norki zaczęły kolonizować Europę od Skandynawii i obecnego terytorium Rosji, głównie jednak powstanie dzikiej populacji rozmnażającej się na wolności zawdzięczamy introdukcji około 21 300 norek na terenie byłego ZSRR w latach 1933–1977 (ryc. 3). Z 865 zwierząt introdukowanych na Białorusi w latach 50. powstała populacja, której liczebność pod koniec lat 80. szacowano na około 56 tys. osobników (Czesnokov [1989], Sidorovich [1993]). Głównie norki z tej populacji przywędrowały do Polski. Ich drogi inwazyjne ciągną się przede wszystkim dolinami rzek: Narwi, Wisły, Bugu i Sanu oraz Odry, Warty i Pilicy (Brzeziński, Marzec [2003]).

Norka amerykańska zasiedla różne środowiska, ale jako gatunek ziemno-wodny preferuje różnego rodzaju zbiorniki i ciek wodne, kanały, rowy melioracyjne, stawy, jeziora i wybrzeża

Ryc. 3. Obecny obszar występowania norki amerykańskiej w Europie
Źródło: Bartoszewicz, Zalewski [2011].

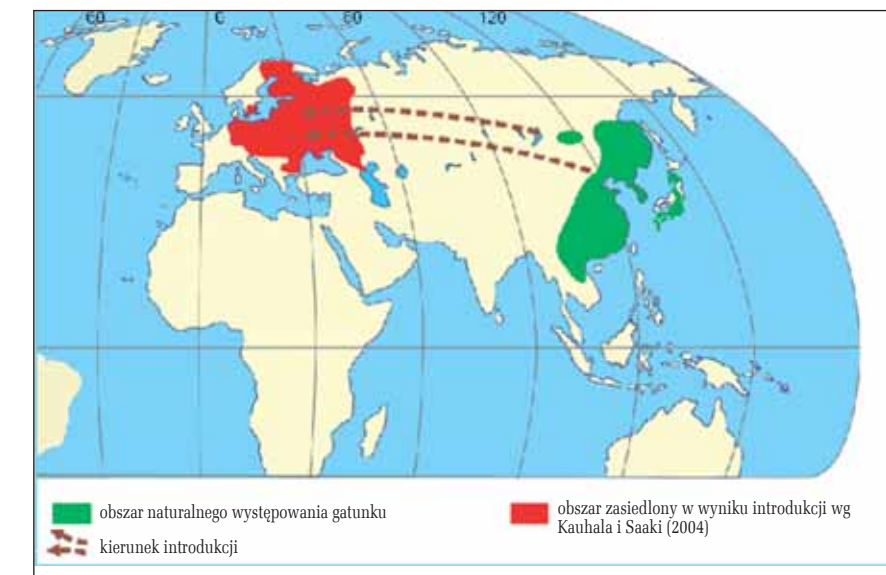
morskie. Jej spektrum pokarmowe jest bardzo szerokie, ale zwykle poluje na ofiary łatwo dostępne. W jej pokarmie dominują: gryzonie, ptaki, ryby, raki i płazy. Niszczy lokalne kolonie ptaków i populacje drobnych ssaków (Bartoszewicz, Zalewski [2011]). Występuje w 8 parkach narodowych, najliczniej w: Białowieżskim, Biebrzańskim, Borach Tucholskich, Drawieńskim, Narwiańskim, Wolińskim, Słowińskim i Parku Narodowym „Ujście Warty” (Błoszyk i in. [2005]).

Próby usunięcia norki amerykańskiej (polowania z psami, pułapki żywołowne) podjęto na wyspach bałtyckich i wokół Szkocji (Nordström i in. [2003]). Jako metodę redukcji zastosowano także podawanie środków antykoncepcyjnych, które okazało się skuteczne na wyspach znacznie oddalonych od lądu (Macdonald, Strachan [1999]).

W Polsce do 2001 roku norka nie była objęta uregulowaniami prawnymi. W 2001 roku została wpisana na listę gatunków łownych (z okresem ochronnym od 1 lipca do 31 marca), natomiast od 2009 roku jest zwierzęciem łownym przez cały rok. Za najbardziej efektywną metodę kontroli liczebności norki uznano odłów w pułapki żywołowne; ten sposób walki z norką dopuszcza Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 września 2009 r. (Dz. U. Nr 167, poz. 1321).

JENOT

Naturalny zasięg występowania jenota – *Nyctereutes procyonoides* (Gray, 1834) obejmował południowo-wschodnią Azję: dorzecza Amuru i Ussuri, północne Chiny, północny Wietnam, Koreę i Wyspy Japońskie (ryc. 4). Z uwagi na doskonałe futro w 1928 roku rozpoczęto

Ryc. 4. Naturalny i zasiedlony w wyniku introdukcji obszar występowania jenota w Europie
Źródło: Kowalczyk [2011].

Fot. T. Jakubowski

Ryc. 5. Strefa wsiedlenia i kierunki rozprzestrzenienia jenota w Europie
Źródło: Kowalczyk [2011].

hodowlę jenota w ZSRR (Herman [1986]), a później w krajach skandynawskich (Finlandia i Szwecja). W Polsce pierwsze stada towarzyszące lisom zakładano w latach 50. XX wieku, a rozwój hodowli fermowej tego gatunku nastąpił pod koniec lat 70., gdy sprowadzono większe partie zwierząt z Finlandii (Cholewa [2000]).

Jenot należy do rodziny psowatych (*Canidae*) i jest zaliczany wraz z otocjonem – *Otocyon megalotis* (Desmarest, 1822) do plemienia prymitywnych psowatych. Wielkością przypomina małego psa lub szopa pracza i jako jedyny przedstawiciel psowatych przesypia część zimy, zapadając w czasie uciążliwych mrozów w kilkutygodniową hibernację. Jest konkurentem polowego lisa pospolitego, borsuka, szopa pracza i innych drapieżników średniej wielkości.

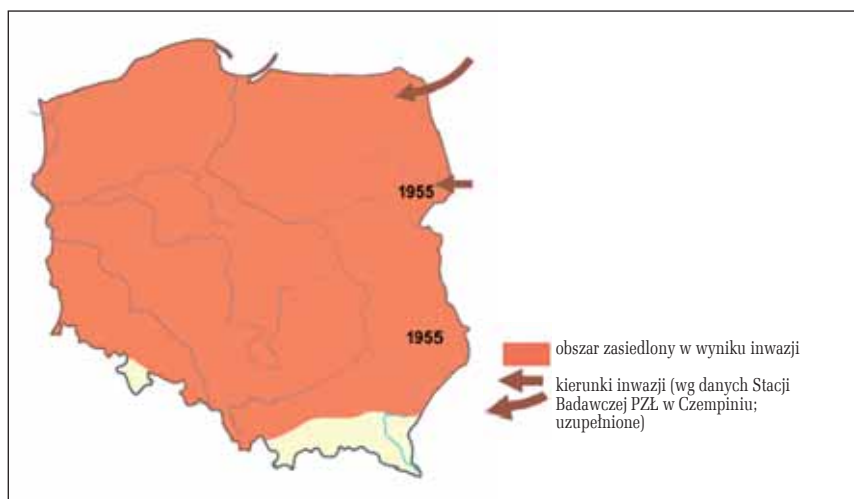
Ze względu na wartościowe futro w latach 1928–1957 jenot został introdukowany w byłym ZSRR na terenach obecnej Ukrainy, Białorusi i Litwy (łącznie wsiedlono około 9 tys. osobni-

ków). Stąd samorzutnie rozprzestrzenił się po Europie; obecnie jest w: Finlandii (1935), Szwecji (1945), Bułgarii (1951), Rumunii (1952), Polsce (1955), Słowacji (1959), na Węgrzech (1961), w Niemczech (1962), Norwegii (1983) oraz ostatnio w Mołdawii, Austrii, Bośni, Danii, Holandii, Słowenii, Szwajcarii, we Włoszech i na wschodzie Francji (ryc. 5). Tempo zasiedlania kolejnych terenów wskazuje, że jenot jest gatunkiem bardzo ekspan-

sywnym i faktycznie, obok lisa pospolitego, należy do gatunków najbardziej inwazyjnych. Posiada dobre właściwości przystosowawcze, jest wszystkożerny, a na przedwiosniu odżywia się głównie padliną, ograniczając jej zasoby dla lisa, borsuka i innych krajowych drapieżników (Kowalczyk [2011]).

W Polsce występuje na terenie całego kraju (z wyjątkiem wyższych partii Karpat), najliczniej w północno-wschodnich województwach (ryc. 6). Szczególnie duże zagęszczenie jenotów notuje się na terenach podmokłych, obfitujących w ptaki wodno-błotne (Biebrzański Park Narodowy, Park Narodowy „Ujście Warty”). Zwierzęta obecne są we wszystkich parkach narodowych i kompleksach leśnych.

Jenot przenosi pasożyty (świerzb, bąblowce, włośnie) i choroby (w latach 1999–2004 ponad 700 jenotów było zarażonych wścieklizną); w ostatnich latach wścieklizna staje się jednak rzadką chorobą dzięki rozrzućaniu szczepionek przeciw wściekliznie (Kowalczyk [2011]). Ponadto jenot wyrządza szkody w koloniach lęgowych ptaków wodnych i wodno-błotnych,

Ryc. 6. Obszar występowania jenota w Polsce
Źródło: Kowalczyk [2011].

Ryc. 7. Naturalny obszar występowania szopa pracza i zasiedlony w wyniku introdukcji
Źródło: Głowaciński [2011].

ogranicza populację kuraków leśnych i stanowi zagrożenie dla lokalnych populacji płazów (Kowalczyk [2011]).

W Polsce jenot jest gatunkiem łownym z całorocznym okresem polowań (Kowalczyk [2011]). Poziom pozyskania jenotów w naszym kraju szacuje się na 103 000–117 000 szt. rocznie i systematycznie wzrasta (Budny i in. [2010]), a w Finlandii na 75 000–130 000 szt. rocznie (Kauhala, Saeki [2004]). Całoroczny odstrzał stosują także: Estonia, Litwa, Łotwa, Norwegia i Szwecja (Budny i in. [2010]).

SZOP PRACZ

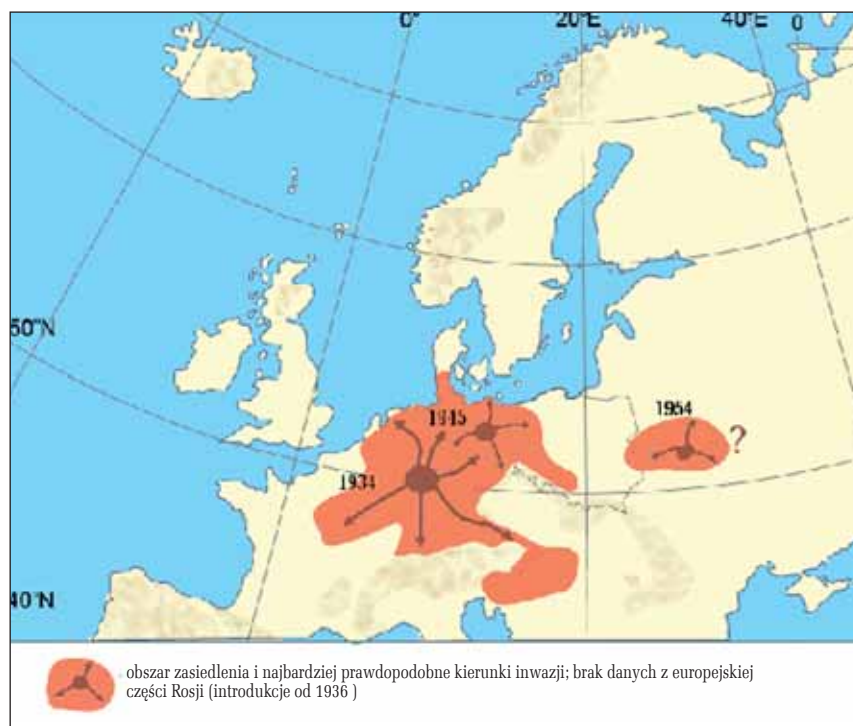
Naturalny zasięg występowania szopa pracza – *Procyon lotor* (Linnaeus, 1758) obejmował Amerykę Środkową i Północną, od Panamy do południowych obszarów Kanady (ryc. 7). Szop pracz jest cennym zwierzęciem futerkowym, stąd w różnych krajach europejskich został objęty hodowlą. W Polsce w 1945 roku hodowany był w ponad 20 fermach i w ogrodach zoologicznych. Z hodow-

li prawdopodobnie pochodziły pierwsze pojedyncze osobniki na wolności, głównie na Mazurach i Pomorzu tuż po II wojnie światowej (Bogdanowicz, Ruprecht [1987]). Szop jest zaliczany do rodziny szopowatych

(*Procyonidae*), chociaż bardzo podobny jest do jenota z rodziny psowatych (*Canidae*), występuje w tych samych niszach ekologicznych co jenot i często jest z nim mylony (Głowaciński [2011]).

W 1934 roku dwie pary szopów wypuszczono w Niemczech (Bogdanowicz, Ruprecht [1987]) i z Niemiec nastąpiła ekspansja tych zwierząt w Europie (ryc. 8). Do Polski szopy trafiły w 1945 roku z populacji, jaka powstała na wschód od Berlina po ucieczce zwierząt z hodowli założonej przez żołnierzy z USA (Lever [1985]).

Od 1936 roku introdukcję szopa w Europie i Azji rozpoczęli Rosjanie i z białoruskiej populacji (założonej w 1945 roku w rejonie Homla, Brześća i w dolinie Prypeci) zwierzęta dostały się także do Polski (Lever [1985], Bogdanowicz, Ruprecht [1987]), zwłaszcza na tereny Podlasia i Polesia Lubelskiego (Głowaciński

Ryc. 8. Ekspansja szopa pracza w Europie
Źródło: Głowaciński [2011].

Ryc. 9. Rozmieszczenie szopa pracza w Polsce
Źródło: Głowaciński [2011].

[2011]). W 1945 roku z hodowli pod Mrągowem wypuszczono na wolność prawdopodobnie kilkadziesiąt osobników, które zasiedliły okolice Ostródy, Morąga, Pasłęka i lasy niedzkie (Bogdanowicz, Ruprecht [1987]).

Od 1995 roku nastąpił wyraźny napływ szopa pracza z Niemiec nad Odrę w okolicach Szczecina i w rejonu ujścia Warty (ryc. 9). Potem gatunek zaczął się przemieszczać na południe wzdłuż Odry i jej dopływów. Głowaciński [2011] szacuje liczebność populacji szopa pracza w Polsce na 350–500 osobników.

Szop pracz podobnie jak inne inwazyjne gatunki ssaków jest dużym szkodnikiem w środowisku naturalnym, gdyż niszczy kolonie lęgowe kuraków (głuszce, cietrzewie, jarząbki), a szczególnie uciążliwy jest w Parku Narodowym „Ujście Warty”, gdzie niszczy kolonie ptaków gniazdujących na ziemi. Ponadto szop jest uważany za roznościela wścieklizny i pasożytów – groźnych nicieni – *Baylisascaris procyonis* i *Strongyloides procyonis* (Bartoszewicz i in. [2008]).

W Polsce można polować na szopa od 1 lipca do 31 marca,

a na terenach, gdzie występują głuszce i cietrzewie, przez cały rok. Także w Niemczech jest zwierzęciem łownym (w sezonie 2000/2001 zastrzelono tam ok. 10 000 szopów); w naszym kraju pozyskuje się w ramach polowań zaledwie kilka sztuk rocznie (Głowaciński [2011]).

Wymienione gatunki obce faktycznie stanowią duże zagrożenie dla gatunków rodzimych i ich siedlisk. Argument ten często wysuwa się jako główny w walce z fermową hodowlą norki amerykańskiej i jenota w Polsce. Przeciwnicy chowu zwierząt futerkowych często podnoszą, że będące na wolności norki i jenoty pochodzą z krajowych ferm hodowlanych i jako dziedziczące osobniki wyrządzają określone szkody w środowisku. Tymczasem poza sporadycznymi ucieczkami pojedynczych osobników z ferm hodowlanych słabo zabezpieczonych tuż po II wojnie światowej nie było w Polsce masowych uwolnień norek amerykańskich i jenotów. Pewien wyjątek stanowi uwolnienie szopa pracza do środowiska w 1945 roku koło Mrągowa (Bogdanowicz, Ruprecht [1987]), lecz ten gatunek od dawna nie

jest hodowany na fermach i występuje tylko w ogrodach zoologicznych.

Drogi inwazji norki amerykańskiej i jenota do środowiska naturalnego w naszym kraju doskonale opisali autorzy wspomnianego dzieła *Gatunki obce w faunie Polski* [2011], pod redakcją Zbigniewa Głowacińskiego, Henryka Okarmy, Jerzego Pawłowskiego i Wojciecha Solarza. Autorzy rozdziałów poświęconych norcie amerykańskiej (Magdalena Bartoszewicz i Andrzej Zalewski) oraz jenotowi (Rafał Kowalczyk) jednoznacznie wykazali, że przedstawiciele tych gatunków w naszym środowisku pochodzą praktycznie tylko z populacji zwierząt wsiedlonych w różnych rejonach poza naszymi wschodnimi granicami. Obecnie fermy zwierząt futerkowych są doskonale zabezpieczone i niemożliwe są ucieczki zwierząt hodowlanych do środowiska. Badania zespołów: profesor Grażyny Jeżewskiej-Witkowskiej z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Horecka [2014], Jakubczak [2014]), profesora Andrzeja Gugółka z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego z Olsztyna (Gugółek [2014], Zalewski [2014]) i profesora Pawła Bielańskiego z Instytutu Zootechniki – Państwowego Instytutu Badawczego w Krakowie (Piórkowska [2014], Zoń [2014]) jednoznacznie wykazały, że zwierzęta hodowlane i dziko żyjące różnią się zewnętrznymi (wielkość ciała, jakość okrywy), parametrami układu pokarmowego i powłokowego, wykorzystaniem składników pokarmowych oraz genetycznie (sekwencje kodujące i mikrosatelitarne mitochondrialnego DNA). r

Tekst był już publikowany na łamach HZF w numerze 56 z września 2014.

LITERATURA

- Bartoszewicz M., Okarma H., Zalewski A., Szczesna J. [2008], *Ecology of raccon (Procyon lotor) from western Poland – preliminary results*, „Annales Zoologici Fennici” nr 45, s. 291–298.
- Bartoszewicz M., Zalewski A. [2011], *Norka amerykańska*, [w:] *Gatunki obce w faunie Polski. Alien species in the fauna of Poland*, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, s. 473–478.
- Błoszyk J., Walkowiak M., Zgrabczyńska E. [2005], *American mink in polish national parks*, Abstracts of International Conference „Mammals – synantropic, synurbic, alien and invasive species”, Poznań, s. 13.
- Bogdanowicz W., Ruprecht A.L. [1987], *Przypadki stwierdzeń szopa pracza Procyon lotor (Linnaeus, 1758) w Polsce*, „Przegląd Zoologiczny” nr 31, s. 119–127.
- Brzeziński M., Marzec M. [2003], *The origin, dispersal and distribution of the American mink Mustela vison in Poland*, „Acta Theriologica” nr 48, s. 505–514.
- Budny M., Kamieniarz R., Kolański B., Mąka H., Panek M. [2010], *Sytuacja zwierząt łownych w Polsce w latach 2008–2009 (wyniki monitoringu)*, „Biuletyn Stacji Badawczej w Czempiniu” nr 6, s. 1–56.
- Cholewa R. [2000], *Chów i hodowla zwierząt futerkowych*, Wydaw. Akademii Rolniczej w Poznaniu, Poznań, s. 1–347.
- Czesnokov N.I. [1989] *Dzikie żywoty mienią adrię*, Mysl, Moskwa, s. 1–219.
- Gatunki obce w faunie Polski. Alien species in the fauna of Poland*, [2011], red. Z. Głowaciński, H. Okarma, J. Pawłowski, W. Solarz, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- Głowaciński Z. [2011], *Szop pracza*, [w:] *Gatunki obce w faunie Polski. Alien species in the fauna of Poland*, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, s. 461–465.
- Głowaciński Z., Pawłowski J. [2011], *Wykaz gatunków obcych wprowadzonych i zawleczonych*, [w:] *Gatunki obce w faunie Polski. Alien species in the fauna of Poland*, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, s. 30–50.
- Głowaciński Z., Ruprecht A.L. [1992], *Norka europejska*, [w:] *Polska czerwona księga zwierząt*, PWRiL, Warszawa, s. 79–81.
- Gugolek A. [2014], *Porównanie strawności składników pokarmowych i retencji azotu dziko żyjących i hodowlanych norek, lisów i jenotów*, Seminarium „Określenie stopnia odrębności fenotypowej i genetycznej hodowlanych i dziko żyjących populacji norki amerykańskiej, lisa pospolitego i jenota”, Kazimierz Dolny n/Wisłą, 16–17 czerwca 2014.
- Gwiazdowicz M. [2014], *Inwazyjne gatunki obce*, „Infos – Biuro Analiz Sejmowych” nr 11, s. 1–4.
- Herman W. [1986], *Hodowla zwierząt futerkowych*, PWN, Warszawa, s. 1–291.
- Horecka B. [2014], *Określenie stopnia odrębności genetycznej hodowlanych i dziko żyjących populacji norki amerykańskiej*, Seminarium „Określenie stopnia odrębności fenotypowej i genetycznej hodowlanych i dziko żyjących populacji norki amerykańskiej, lisa pospolitego i jenota”, Kazimierz Dolny n/Wisłą, 16–17 czerwca 2014.
- Jakubczak A. [2014], *Opracowanie markerów genetycznych do testowania populacji hodowlanych i dziko żyjących jenotów*, Seminarium „Określenie stopnia odrębności fenotypowej i genetycznej hodowlanych i dziko żyjących populacji norki amerykańskiej, lisa pospolitego i jenota”, Kazimierz Dolny n/Wisłą, 16–17 czerwca 2014.
- Kauhala K., Saeki M. [2004], *Raccoon dogs*, [w:] *Canids: Foxes, Wolves, Jackals and Dogs. Status Survey and Conservation Action Plan*, IUCN/SSC Canid Specialist Group, Gland, Switzerland and Cambridge (UK), s. 136–142.
- Kowalczyk R. [2011], *Jenot*, [w:] *Gatunki obce w faunie Polski. Alien species in the fauna of Poland*, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, s. 466–471.
- Lever Ch. [1985], *Naturalized mammals of the world*, Longman, London–New York, s. 1–487.
- Lisiecki H., Sławon J. [1980], *Hodowla norek*, PWRiL, Warszawa, s. 1–309.
- Macdonald D.W., Strachan R. [1999], *The mink and the water vole. Analyses for conservation*, Wildlife Conservation Research Unit, Oxford, s. 1–161.
- Nordström M., Högmänder J., Laine J., Nummelin J., Laanetu N., Korpimäki E. [2003], *Effects of feral mink removal on seabirds, waders and passerines on small islands in the Baltic Sea*, „Biological Conservation” nr 109 (3), s. 359–368.
- Piórkowska M. [2014], *Porównanie cech metrycznych układu pokarmowego i powłokowego populacji norek hodowlanych i dziko żyjących*, Seminarium „Określenie stopnia odrębności fenotypowej i genetycznej hodowlanych i dziko żyjących populacji norki amerykańskiej, lisa pospolitego i jenota”, Kazimierz Dolny n/Wisłą, 16–17 czerwca 2014.
- Ruprecht A.L. [1996], *Materiały do rozmieszczenia przedstawicieli podrodzaju Lutreola Wagner 1841 (Carnivora: Mustelidae) w Polsce*, „Przegląd Zoologiczny” nr 40, s. 223–233.
- Sidorovich V.E. [1993], *Reproductive plastic of the American mink Mustela vison in Belarus*, „Acta Theriologica” nr 38, s. 175–183.
- Tokarska-Guzik B., Dajdok Z., Zając M., Zając A., Urbisz A., Danielewicz W., Hołdyński C. [2012], *Rośliny obce pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych*, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa, s. 1–197.
- Zalewski D. [2014], *Ocena wielkości populacji norek amerykańskich, lisów pospolitych i jenotów dziko żyjących na terenie Polski*, Seminarium „Określenie stopnia odrębności fenotypowej i genetycznej hodowlanych i dziko żyjących populacji norki amerykańskiej, lisa pospolitego i jenota”, Kazimierz Dolny n/Wisłą, 16–17 czerwca 2014.
- Zoń A. [2014], *Porównanie cech metrycznych układu pokarmowego i powłokowego populacji lisów hodowlanych i dziko żyjących*, Seminarium „Określenie stopnia odrębności fenotypowej i genetycznej hodowlanych i dziko żyjących populacji norki amerykańskiej, lisa pospolitego i jenota”, Kazimierz Dolny n/Wisłą, 16–17 czerwca 2014.

Opinia w sprawie zasadności poselskiego projektu nowej ustawy o ochronie zwierząt

prof. dr hab. Marian Brzozowski
SGGW
Zakład Hodowli Zwierząt
Futerkowych i Drobego Inwentarza
Katedra Szczegółowej
Hodowli Zwierząt
Kierownik Zakładu

Parlamentarny Zespół Przyjaciół Zwierząt jest w trakcie kończenia prac nad ustawą o ochronie zwierząt. W projekcie jest m.in. mowa o:

- zaostrzeniu kar za znęcanie się za zwierzętami,
- zakazie trzymania psów na łańcuchach,
- zakazie uboju rytualnego,
- obowiązkowym monitoringu kamer w rzeźniach,
- zakazie cyrków,
- zakazie hodowli zwierząt futerkowych.

Istnienie grupy lobbującej za zakazem hodowli zwierząt futerkowych jest obrazem typowym dla współczesnej rzeczywistości Europy (także Polski) XXI wieku, czyli sytuacji, w której mamy nadmiar dostępnych dóbr konsumpcyjnych. W czasach wcześniejszych nikt nie zastanawiał się nad źródłem pochodzenia surowców do produkcji odzieży, bowiem nawet nie myślano o czymś takim jak nadprodukcja w tej dziedzinie: ważne było tylko wytworzenie odzieży i dotarcie z nią do odbiorcy. Sytuacja zmieniła się po rewolucji przemysłowej w XIX wieku, kiedy zaczęto produkować dużo odzieży i tanio, i wytwarzano jej znacznie więcej, niż wynikało to z bezpośrednich potrzeb. Zaczęła się wtedy walka kon-

kurencyjna między producentami, w której ostateczni odbiorcy również odgrywają ogromną rolę, często nawet tego sobie nie uświadamiając, przez uleganie presji jednej lub innej kampanii prowadzonej lub przynajmniej współfinansowanej przez producentów danego typu odzieży.

Przygotowywany „Projekt ustawy o ochronie zwierząt” wpisuje się w tę walkę, bowiem jego autorzy, proponując zakaz hodowli zwierząt w celu pozyskiwania futer, **jednoznacznie określają się jako zwolennicy odzieży wyprodukowanej z tworzyw sztucznych, na bazie przetworzonej ropy naftowej, odzieży będącej czymś nienaturalnym, niewystępującym w przyrodzie, niepodlegającym biodegradacji, odzieży o dodatnim ładunku elektrostatycznym, niekorzystnie oddziałującym na organizmy żywe, w tym i na człowieka.**

Moim zdaniem, problem hodowli zwierząt futerkowych jest znacznie głębszy niż autorzy projektu zakazu hodowli zwierząt futerkowych w Polsce sobie uświadamiają. Hodowla zwierząt futerkowych jest branżą globalną, obejmującą swym zasięgiem cały świat. Składają się na nią kolejne ogniwa. Po pierwsze, są to fermy zlokalizowane w wie-

lu krajach w Europie, Ameryce Płn. i Azji. Skóry uzyskane na fermach, niezależnie od tego, z którego kraju pochodzą, trafiają do sprzedaży w jednym z czterech domów aukcyjnych (dwa są zlokalizowane w Europie, dwa w Ameryce Płn.). Z domów aukcyjnych skóry trafiają do firm, które wykorzystują je do produkcji konfekcji.

Jest to globalny system powiązań, wypracowany przez dziesięciolecia, w którym aktualnie Polska ma niekwestionowaną pozycję: **jesteśmy drugim (po Danii) na świecie dostawcą skór futerkowych do domów aukcyjnych, a wartość naszego eksportu to około 1,5 mld zł.**

W tej sytuacji jedyne, do czego może przyczynić się wprowadzenie zakazu hodowli zwierząt futerkowych na terenie Polski, to przeniesienie tej działalności od nas do innych krajów. Będzie to działanie zgodne z zasadą, że jeśli czegoś nie widzę, to ten problem dla mnie nie istnieje,

ale czy o to chodzi autorom projektu?

Nie znam uzasadnienia projektu, lecz domyślam się, że autorzy podnoszą w nim dwa argumenty:

- dbałość o dobrostan zwierząt,
- dbałość o ochronę środowiska

i jeśli zespół naprawdę interesuje się losem hodowanych zwierząt i dbałością o środowisko, to powinien wiedzieć, że obydwie kwestie są w pełni uwzględnione w już istniejących regulacjach.

Kwestia dobrostanu zwierząt jest uregulowana w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 września 2015 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. 2015, poz. 1516). Określone w ustawie wymagania, dotyczą-

ce warunków utrzymania zwierząt futerkowych mięsożernych, zostały zmienione w stosunku do wersji przyjętej w roku 2003 (powierzchnia przypadająca na zwierzęta została zwiększona). Wprowadzone zmiany odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy na ten temat i w dużym stopniu wynikają z uwzględnienia opinii hodowców i naukowców zajmujących się tą branżą.

Każdy, kto przez chwilę zastanowi się nad hodowlą zwierząt futerkowych, zrozumie, że konieczność zapewnienia zwierzętom odpowiedniego poziomu dobrostanu wynika z kierunku tej hodowli: nie da się uzyskać wysokiej jakości okrywy włosowej i skór, jeśli wszystkie elementy hodowli nie będą na optymalnym poziomie. Świadczy o tym także czas trwania hodowli: gdyby warunki, jakie zapewnia im człowiek, nie były odpowiednie, hodowla nie byłaby w stanie przetrwać i rozwijać się już od prawie 150 lat. O tym, że sami hodowcy

Fot. T. Jakubowski

mają świadomość konieczności stałego dążenia do zapewnienia swoim zwierzętom odpowiedniego poziomu dobrostanu, świadczą podpisane z końcem 2016 r. porozumienie między Europejską Federacją Związków Hodowców Zwierząt Futerkowych i domami aukcyjnymi, w którym postanawia się, że od roku 2020 wszystkie skóry, będące przedmiotem obrotu aukcyjnego, będą pochodziły wyłącznie z ferm posiadających certyfikat stosowania dobrych praktyk hodowlanych. Stąd argument, że należy zlikwidować hodowlę, bowiem nie można zapewnić zwierzętom odpowiedniego poziomu dobrostanu, a фермы to miejsca służące wyłącznie do dręczenia zwierząt, nie ma merytorycznego uzasadnienia.

Kwestię ochrony środowiska można podzielić na kilka elementów:

- zagrożenie środowiska naturalnego zwierzętami zbiegłymi z ferm,

- zagrożenie skażenia otoczenia фермы,
- uciążliwość фермы dla otoczenia.

ad 1)

Obecność populacji norek i jenotów wolnożyjących w środowisku jest faktem, który nie wynika z hodowli фермовей, lecz ze świadomych działań człowieka, bowiem jeszcze w okresie międzywojennym na terenie byłego ZSRR wypuszczono na wolność kilka tysięcy zwierząt. Ta populacja zaaklimatyzowała się, a następnie zaczęła migrację na zachód Europy, w latach 50. docierając do Polski, ostatecznie obejmując swoim zasięgiem cały obszar kraju. Oczywiście, nikt odpowiedzialny za swoje słowa nie powie, że zwierzęta nie mają szansy wydostać się poza teren фермы, ale jest to sprawa marginalna w kontekście hodowli: każde zwierzę to wymierna wartość, stąd każdemu hodowcy zależy na ograniczeniu do pełnego minimum możliwości takich zdarzeń. Służą temu także stosowne zapisy we wspomnianym rozporządzeniu, gdzie jest mowa o odpowiednich ogrodzeniach zabezpieczających фермы. Temu także zagadnieniu służy podpisany w marcu 2017 r. list intencyjny między związkami hodowców a Ministerstwem Środowiska odnośnie monitorowania obecności gatunków inwazyjnych na terenach parków narodowych. Argument wskazujący, że likwidacja ferm przyczyni się do zmniejszenia zagrożenia dla rodzimych gatunków ptaków nie ma więc merytorycznego uzasadnienia.

Ad 2)

Za główne źródło skażenia otoczenia фермы uważa się odchody zwierząt. Odchody (kał i mocz)

ARBOCEL®

koncentrat włókna surowego

Nowoczesne żywienie zwierząt futerkowych

- Optymalna struktura karmy
- Wysoka strawność
- Witalne zwierzęta
- Znakomita jakość skór

Bez ryzyka mykotoksyn!

norki lisy szynszyle

Od ilości ARBOCEL®

2%

1%

0%

zależy struktura karmy:

Zagęszcza karmę zapobiegając zabrudzeniom futra

Ułatwia dostosowanie poziomu energii do sezonu żywieniowego

Utrzymuje matki w dobrej kondycji

Udowodniona wyższa jakość skór

Zwierzęta są zdrowsze i bardziej witalne

RETENMAIER POLSKA SP. z o.o.

Włókna prosto z natury
A Member of the IRS Group

Dział Żywienia Zwierząt

Ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. 7B
02-366 Warszawa
Tel.: + 48 22 608 51 15
pasze@jrs.pl | www.jrs.pl

www.crudefiberconcentrate.com

mięsożernych zwierząt są gromadzone na rozłożonej pod klatkami warstwie słomy. W ten sposób uzyskuje się pełnowartościowy nawóz naturalny, wykorzystywany jako źródło składników odżywczych dla upraw polowych. Paradoksalnie, wbrew powszechnej opinii, właściwie prowadzona hodowla chroni środowisko, będąc źródłem nawozu naturalnego, uzyskiwanego bez angażowania przemysłu chemicznego i źródeł energii do wytwarzania nawozów sztucznych, przyczyniających się do efektu cieplarnianego. Nie ma więc potrzeby tworzenia nowych przepisów, wystarczy egzekwować przestrzeganie przepisów obowiązujących. **Stąd argument, że obecność ferm przyczynia się do skażenia środowiska a ich likwidacja przyczyni się do poprawy jakości środowiska, nie ma merytorycznego uzasadnienia.**

Ad 3)

Uciążliwość ferm dla otoczenia jest głównie postrzegana przez pryzmat traktowania ich jako źródła nieprzyjemnych dla otoczenia zapachów. Fermy są lokalizowane na obszarach wiejskich. Tereny te nie mogą być traktowane wyłącznie jako miejsce relaksu i rekreacji dla mieszkańców miast: obszary te są miejscem życia i pracy ludności wiejskiej i jej działalności, czyli hodowli roślin i zwierząt. Nie da się prowadzić hodowli zwierząt i uprawy roślin bez okresowych prac, które mogą stanowić przejściowy dyskomfort dla otoczenia, ale są od zawsze nieodłącznym elementem życia na wsi. Obecnie, kiedy ponad połowa ludności naszego kraju mieszka na terenach miejskich, powoli o tym zapominamy i często wręcz dziwimy się, że na wsi

czasem „śmierdzi”, traktując to, co kiedyś było naturalne i zwyczajne, jako wyjątek i odstępstwo od reguły.

Że jest to kwestia trudna do uregulowania, świadczy fakt braku, mimo wieloletnich prób, wprowadzenia tzw. „ustawy odorowej”. **Trudno więc uznać, żeby dążenie do zmniejszenia uciążliwości z tytułu nieprzyjemnych zapachów w rejonach wiejskich mogło być argumentem na rzecz likwidacji ferm mięsożernych zwierząt futerkowych.**

Warto także na hodowlę zwierząt futerkowych spojrzeć w kontekście jej miejsca w obecnej sytuacji i kondycji polskiego rolnictwa, a także miejsca w gospodarce ogólnoswiatowej:

- Światowa sytuacja w branży futerkowej, patrząc na nią z dwóch perspektyw (zainteresowanie hodowców ze względu na aspekt ekonomiczny i zainteresowanie odbiorców ze względu na wyjątkowy charakter wyrobów ze skór szlachetnych), jest obecnie niezmiernie korzystna dla Polski: mamy wysokie zainteresowanie świata skórami futerkowymi, zwłaszcza norczymi, i równocześnie wysokie ceny na ten produkt. A Polska ma obecnie najnowocześniejsze w skali świata fermy, na których są hodowane zwierzęta o najwyższych parametrach jakościowych skór. Można powiedzieć, że mamy obecnie swoje „5 minut” w tej dziedzinie. Nikt nie jest w stanie przewidzieć, jak długo ta koniunktura potrwa, ale w interesie kraju w obecnym czasie powinno być korzystanie z istniejącej sytuacji przez wspomaganie hodowli, a w każdym razie nie przeszkadzanie jej.

- Hodowla mięsożernych zwierząt futerkowych generuje przychody właścicielom ferm, ale także pracownikom na fermach zatrudnionym i ich rodzinom, i całemu otoczeniu związanemu z branżą, i są to niezmiernie istotne walory w sytuacji gospodarczej każdego kraju.

- Nie do pominięcia jest także rola ferm jako naturalnych zakładów wykorzystania pozostałości przemysłu przetwórstwa mięsnego i rybnego: wszystko, co nie jest przeznaczone do konsumpcji przez człowieka, jest wykorzystane jako pasza dla zwierząt futerkowych mięsożernych i jest to najtańszy, najprostszy i najbardziej ekonomicznie uzasadniony proces zagospodarowania tych pozostałości. **Fermy mięsożernych zwierząt futerkowych zagospodarowują w ten sposób rocznie ponad 600 000 ton ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego.**

- Utrzymywane w hodowli zwierzęta futerkowe już od ponad 100 pokoleń są obiektem stałej pracy hodowlanej. Podlegają one procesowi domestykacji, w wyniku czego ich cechy anatomiczne, morfologiczne, fizjologiczne w sposób zasadniczy odbiegają od tych, jakimi charakteryzowali się ich przodkowie, a aktualnie charakteryzują się ich nieudomowieni „kuzyni”, żyjący w warunkach naturalnych; można uznać, że obecnie hodowane zwierzęta są już w znacznym stopniu udomowione.

Podsumowując, uważam, że wykazałem, iż wprowadzenie zakazu hodowli zwierząt futerkowych jest merytorycznie nieuzasadnione.

Parlament w Estonii w pierwszym czytaniu odrzucił projekt ustawy o zakazie hodowli zwierząt futerkowych

W dniu 10 maja 2017 roku odbyło się w Parlamencie Estońskim pierwsze czytanie projektu ustawy o zakazie hodowli zwierząt futerkowych. Na wniosek o odrzucenie projektu - za odrzucen-

iem było 49 posłów, przeciw 24 posłów, wstrzymało się 18 posłów, tym samym projekt w całości został odrzucony.

(T Jaku)

Akcja agroterrorystów na Łotwie

W miejscowości Gauja, znajdującej w północnej części Łotwy, w nocy z 28 na 29 kwietnia 2017 roku, agresywni działacze pseudoekologicznych organizacji walczących o prawa zwierząt, włamali się na fermę nerek i wypuścili z ponad 400 klatek, kilkaset samców oraz samic, które osierociły nowo narodzone kocięta. Nieprzystosowane do życia poza fermą, dorosłe zwierzęta padły z głodu i wycieńczenia. Również z głodu i z braku

mleka oraz opieki matek śmierć poniosło osierocone potomstwo nerek. Ten bestialski, pozbawiony humanitaryzmu czyn, który spowodował u zwierząt wielkie cierpienia, powinien być publicznie napiętnowany i ścigany przez prawo.

W Polsce zaostrza się również kurs organizacji pseudoekologicznych. Dochodzi na różnych forach do radykalizacji poglądów. Jedna z organizacji opublikowała mapę hodowli zwierząt

futerkowych w Polsce. Może być to część instrukcji do wypuszczania zwierząt futerkowych w naszym kraju. Dlatego stada zwierząt powinny być ochraniające, a ich dobrostan powinien być priorytetem dla hodowców.

Poniżej przedstawiamy formularz organizacji „Viva”, który jest materiałem szkoleniowym dla pseudoekologów uprawiających agroterroryzm.

(T Jaku)

Fot. T. Jakubowski

1. Informacje o fermie

WNI: Miejscowość: Województwo:

Zwierzęta na fermie:

Stan fermy: ☐ Aktywna ☐ Zawieszona ☐ Zamknięta ☐ Nie wiem

2. Przekazywane materiały

☐ Formularz ☐ Zdjęcia ☐ Materiały wideo ☐ Inne

3. Zaobserwowane nieprawidłowości – otoczenie fermy

☐ Wokół fermy znajdują się martwe zwierzęta

☐ Wokół fermy znajdują się kości zwierząt

☐ Ferma nie jest w pełni ogrodzona

☐ W płocie/murze fermy znajdują się dziury

☐ Z fermy odchodzi rura, którą odprowadzana jest woda/ścieki z gospodarstwa

☐ Przed wejściem na fermę brakuje maty dezynfekcyjnej

☐ Niedaleko fermy znajdują się pomniki przyrody i/lub tereny cenne przyrodniczo

☐ W bezpośredniej bliskości fermy znajduje się rów z brudną wodą

4. Zaobserwowane nieprawidłowości – wewnątrz fermy

☐ W klatkach znajdują się zwierzęta chore lub martwe

☐ Nie wszystkie klatki są zadaszone

☐ Na fermie lub wokół niej widać osobniki, które zbiegły z klatek

☐ Klatki są za małe

☐ Pod klatkami brakuje betonowych wylewek

☐ Brak wody w poidłach

☐ Na fermie i wokół niej znajdują się koty lub szczury

☐ W klatkach jest za dużo zwierząt

5. Dodatkowe informacje lub notatki

.....

.....

.....

.....

.....

Data obserwacji:

(opcjonalnie) Kontakt (e-mail/telefon):

Wypełniony formularz odeślij na adres: antyfutro@viva.org.pl | Mapa ferm futrzarskich w Polsce: mapa.antyfutro.pl

Poniżej przedstawiamy korespondencję Zarządu PZHiPZF w sprawie oceny zasadności projektu powołania Trójstronnej Komisji Dialogu Społecznego w Rolnictwie na Obszarach Wiejskich.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Komisja
Rolnictwa i Rozwoju Wsi
RRW-015-151-2017 (8)

Warszawa, dnia 8 maja 2017 r.

Szanowni Państwo,

zwracam się z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska do załączonego pisma Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz o ocenę zasadności powołania Trójstronnej Komisji Dialogu Społecznego w Rolnictwie oraz Obszarach Wiejskich.

Odpowiedź proszę przedłożyć do dnia 22 maja br. oraz w formie elektronicznej na adres krrw@sejm.gov.pl

Z poważaniem

Przewodniczący Komisji

(Jarosław Sachajko)

Warszawa, dnia 22 marca 2017 r.

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Znak sprawy: SSO.dws.071.4.2017

Pan
Jarosław Sachajko
Przewodniczący
Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 13 marca 2017 r. znak: RRW-015-151-2017 w sprawie przedstawienia uwag i opinii do *poselskiego projektu ustawy o Trójstronnej Komisji Dialogu Społecznego w Rolnictwie (druk nr 3520)*, uprzejmie informuję, co następuje.

Poselski projekt ustawy o Trójstronnej Komisji Dialogu Społecznego w Rolnictwie (druk nr 3520) zakłada powołanie Trójstronnej Komisji Dialogu Społecznego w Rolnictwie w celu stworzenia forum dialogu społecznego prowadzonego dla godzenia interesów środowisk wiejskich i rolniczych oraz dobra publicznego i zwiększenia oddziaływania społecznego na procesy podejmowania decyzji dotyczących rolnictwa i obszarów wiejskich dla zachowania pokoju społecznego. Komisja ta miałaby składać się ze strony rządowej, strony społeczno – zawodowej i strony gospodarczej. Zarówno stronę społeczno – zawodową, jak i stronę gospodarczą mieliby reprezentować w tej Komisji przedstawiciele reprezentatywnych organizacji, działających na podstawie stosownych ustaw. Reprezentatywność tych podmiotów miałby stwierdzać Sąd Okręgowy w Warszawie. Projekt powyższej ustawy zakłada, iż kryterium reprezentatywności organizacji tworzących stronę społeczno – zawodową, tj. organizacji rolniczych działających na podstawie ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno – zawodowych organizacjach rolników (Dz. U. Nr 32, poz. 217, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. o związkach zawodowych rolników indywidualnych (Dz. U. Nr 20, poz. 106, z późn. zm.), miałby być wskaźnik reprezentatywności odnoszący się do określonej procentowo liczby producentów rolnych ujętych w ewidencji producentów prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na podstawie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz

WPŁYNĘŁO

do Komisji
dnia 24.03.17 znak akt RRW - 015 - 151 / 17 (2)

podpis
R

ewidencji wniosków o przyznanie płatności. Określenie reprezentatywności organizacji strony społeczno – zawodowej wiązałoby się z kwestią zgłaszania przez producentów rolnych do ww. ewidencji informacji o przynależności związkowej. Należy w tym miejscu zauważyć, iż rozwiązanie to powinno być oceniane w świetle nowej unijnej regulacji mającej na celu stworzenie nowoczesnych, spójnych i jednolitych ram ochrony danych osobowych, tj. przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), które będzie stosowane od dnia 25 maja 2018 r. Rozporządzenie to co do zasady zakazuje przetwarzania danych osobowych ujawniających przynależność m.in. do związków zawodowych. Ponadto, w związku z koniecznością dostosowania przepisów krajowych z zakresu ochrony danych osobowych do powyższego rozporządzenia, obecnie w Ministerstwie Cyfryzacji trwają prace nad wydaniem nowej ustawy, zastępującej ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, która zawiera regulacje w zakresie przetwarzania danych dotyczących m.in. przynależności związkowej.

Pragnę również poinformować, że realizując postulaty zgłaszane przez szeroko rozumiane środowisko rolnicze, dotyczące powołania przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi gremium będącego partnerem w prowadzeniu dialogu społecznego na rzecz rozwiązywania problemów w branży rolno – spożywczej, w dniu 6 kwietnia 2016 r. zarządzeniem Nr 11 w sprawie powołania Rady Dialogu Społecznego w Rolnictwie, powołałem Radę Dialogu Społecznego w Rolnictwie. Jest to organ pomocniczy ministra rolnictwa i rozwoju wsi w zakresie dialogu między ministrem a organizacjami działającymi w obszarze rolnictwa i obszarów wiejskich oraz wypracowywania wspólnych rozwiązań. Do zadań Rady Dialogu Społecznego w Rolnictwie należy w szczególności prowadzenie dialogu społecznego w celu rozwiązywania problemów dotyczących rolnictwa i obszarów wiejskich, opiniowanie i konsultowanie propozycji rozwiązań systemowych dotyczących sektora rolno – spożywczego, rolnictwa i obszarów wiejskich, w tym projektów aktów prawnych, zgłaszanie ministrowi inicjatyw w tym zakresie, przygotowywanie oraz przekazywanie ministrowi stanowisk oraz aktualnych informacji dotyczących sektora rolno – spożywczego, rolnictwa i obszarów wiejskich oraz upowszechnianie wiedzy o nowych regulacjach prawnych z powyższego zakresu. W skład Rady Dialogu Społecznego w Rolnictwie wchodzi przedstawiciele ogólnopolskich branżowych organizacji sektora rolno – spożywczego, związków zawodowych rolników indywidualnych i społeczno – zawodowych organizacji rolników o zasięgu ogólnokrajowym oraz przedstawiciele Krajowej Rady Izb Rolniczych, organizacji posiadających osobowość prawną, które dobrowolnie zadeklarowały uczestnictwo w Radzie. W ramach Rady działa 10 eksperckich zespołów zadaniowych, powołanych do omawiania problemów i wypracowywania propozycji rozwiązań w poszczególnych obszarach. W ramach działalności Rady mogą być powoływane także inne eksperckie zespoły zadaniowe oraz zespoły doraźne do rozwiązywania problemów w określonej

sprawie. Dotychczas odbyło się 5 posiedzeń Rady, 4 posiedzenia Prezydium Rady oraz szereg posiedzeń eksperckich zespołów zadaniowych.

W mojej ocenie Rada Dialogu Społecznego w Rolnictwie w pełni realizuje cel dla którego miała być powołana Trójstronna Komisja Dialogu Społecznego w Rolnictwie. Ponadto umożliwia udział w dialogu znacznie szerszemu gremium podmiotów reprezentujących środowisko rolnicze i wiejskie. Zważywszy zatem na obiektywne przeszkody w ustaleniu reprezentatywności poszczególnych organizacji, będących przedstawicielami środowiska rolniczego i wiejskiego oraz fakt, iż projekt tej ustawy wymagałby także wprowadzenia szeregu zmian w pozostałych przepisach regulujących poszczególne obszary funkcjonowania tej Komisji, obecnie uważam procedowanie omawianego projektu za nie zasadne.

Z poważaniem

MINISTER
Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Krzysztof Jurgiel

**POLSKI ZWIĄZEK HODOWCÓW I PRODUCENTÓW
ZWIERZĄT FUTERKOWYCH**

POLISH FUR BREEDERS' ASSOCIATION

Siedziba - 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20
Oddział - 62-080 Tarnowo Podgórne, ul. Pocztowa 5
Tel 061 814 70 51 fax 061 816 40 27 email: pzhizpf@pzhizpf.pl

Warszawa 10.05.2017r.

L.dz. 4/5/2017

Pan Dariusz Rzepnikowski
**Sekretariat Komisji Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**
Kancelaria Sejmu
Biuro Komisji Sejmowych
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Opinia

Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych (PZHiPZF)
w sprawie poselskiego projektu ustawy o Trójstronnej Komisji Dialogu Społecznego
w Rolnictwie (druk nr3520)

W odpowiedzi na pismo Pana Jarosława Sachajko, przewodniczącego Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RRW-015-151-2017(8)), Zarząd PZHiPZF po zapoznaniu się z *poselskim projektem ustawy o Trójstronnej Komisji Dialogu Społecznego w Rolnictwie (druk nr3520)* podziela opinię Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Pana Krzysztofa Jurgiel, że tworzenie na drodze ustawowej nowego organu pomocniczego konkurującego z dobrze już funkcjonującą Radą Dialogu Społecznego w Rolnictwie nie jest zasadne.

PZHiPZF jest członkiem Federacji Branżowych Związków Producentów Rolnych, która ma właściwą reprezentację w Radzie Dialogu Społecznego w Rolnictwie, która jest organem pomocniczym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Problemy hodowców zrzeszonych w PZHiPZF są na bieżąco przedstawiane i omawiane na forum Rady.

Z poważaniem,

Rajmund Gąsiorek
Prezes Zarządu PZHiPZF

PREZES
Polskiego Związku Hodowców
i Producentów Zwierząt Futerkowych

Rajmund Gąsiorek
Rajmund Gąsiorek

Do wiadomości

1. Pan Krzysztof Jurgiel Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
2. Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych

Stanowisko Zarządu PZHiPZF w sprawie proponowanych zmian w przepisach prawa RP dotyczących zwierząt futerkowych

Hodowane na polskich fermach norki, tchórzofretki, lisy pospolite, lisy polarne, jenoty, szynszyle, króliki i nutrie są zwierzętami gospodarskimi. Aktualnie obowiązujące przepisy prawa w szczegółowy sposób określają warunki prowadzenia tej hodowli, w tym minimalne warunki utrzymania, dobrostan, ochronę oraz zakres nadzoru i kontroli prowadzonej przez Inspekcję Weterynaryjną (SPIWet), Inspekcję Sanitarną, Inspekcję Ochrony Środowiska (Raporty środowiskowe) i inne organy administracji państwowej.

Jeżeli podejmowano by zmiany w regulacjach prawnych powinny one dotyczyć wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich, a nie tylko hodowlanych zwierząt futerkowych. Nie zgadzamy się na takie wybiórcze traktowanie problemów, tym bardziej, że od wielu lat wdrażana jest na naszych fermach dobra praktyka hodowlana. PZHiPZF przeprowadza własny, wewnętrzny audyt gospodarstw utrzymujących zwierzęta futerkowe oraz wdraża europejski program certyfikowania ferm - WelFur. Żadna z innych branż

hodowlanych nie ma tak rozbudowanego systemu kontroli i wewnętrznego audytu. Wy-myślanie nowych represyjnych przepisów dotyczących naszej branży spowoduje nierówne traktowanie hodowli zwierząt futerkowych.

Związki branżowe powinny stać na straży przestrzegania przez hodowców obowiązujących przepisów prawa i eliminować ze swoich szeregów osoby je łamiące.

Zarząd PZHiPZF
Warszawa 19.04.2017

Fot. T. Jakubowski

Uchwała Walnego Zebrania PZHiPZF w sprawie audytu ferm zwierząt futerkowych wszystkich gatunków

Drodzy
Hodowcy!

Przedstawiamy uchwałę Walnego Zgromadzenia Delegatów Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych w sprawie przeprowadzania audytów ferm zwierząt futerkowych wszystkich gatunków. Uchwała została podjęta jednomyślnie przez uczestników Walnego Zgromadzenia.

Prosimy o zapoznanie się z uzupełnionym protokołem z przeprowadzanego audytu.

Uchwała nr 15/2014

Walnego Zebrania

Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych

odbytego w Tarnowie Podgórnym,

w dniu 30 maja 2014r.

Walne Zebranie postanawia przeprowadzić audyt w gospodarstwach utrzymujących mięsożerne zwierzęta futerkowe wpisane na listę zwierząt gospodarskich w następujący sposób:

1. Audyty przeprowadzane będą we wszystkich gospodarstwach utrzymujących mięsożerne zwierzęta futerkowe wpisane na listę zwierząt gospodarskich.
2. Po pozytywnym wyniku audytu Komisja przeprowadzająca audyt wystawi właściwy certyfikat (wzór certyfikatu stanowi załącznik do uchwały).
3. Certyfikat jest ważny przez okres 3 lat.
4. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Za: 522 głosy.

Wstrzymał się: 1 głos.

Przeciw: 0 głosów.

Uchwała została podjęta w głosowaniu jawnym.

Załączniki do uchwały – wzór certyfikatu

Przewodniczący:

Sekretarz:

Gospodarstwa utrzymujące zwierzęta futerkowe

Data i miejsce kontroli:

PROTOKÓŁ Z PRZEPROWADZONEGO AUDYTU Nr

Niniejszy protokół służy do oceny dostosowania ferm zwierząt futerkowych do wymogów prawnych zawartych w prawie krajowym i UE i innych obowiązujących regulacji prawnych oraz wytycznych Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych.

Nazwa gospodarstwa:		Weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa (zakładu)
Gatunki hodowane w gospodarstwie		
Adres gospodarstwa (wraz z kodem pocztowym i numerem telefonu i faksu): Adres fermy w ramach gospodarstwa		
a) Rodzaj wykorzystywanego surowca <i>(kat. 2 - zgodnie z art. 18 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne, dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego)</i>		
Średnia miesięczna ilość przyjmowanego surowca (w kg) Kat. 2 - Kat. 3 - Średnia miesięczna ilość zużytego surowca (w kg) Kat. 2 - Kat. 3 -	Dokumentacja przyjmowanego i zużywanego surowca / paszy, dotycząca jej ilości oraz temperatury surowca/paszy w chwili dostarczenia na fermę (dokumenty archiwizowane) „P”: - „N”: - „WP”: - „ND” -	
Odpowiedzialny przedstawiciel gospodarstwa:		
Kontrolujący:	Data poprzedniego audytu	

P – prawidłowo N – nieprawidłowo WP – wymaga poprawy ND – nie dotyczy

		P	N	WP	ND
Wymogi ogólne					
1	Identyfikacja zwierząt - wg Listy Kontrolnej SPIWET – gospodarstwo utrzymujące zwierzęta – weterynaryjny numer stada				
2	Gospodarstwo/ferma jest odgrodzone od dróg publicznych i innych obiektów, w tym rzeźni				
3	Oznakowanie wejść do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, tablicą „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”				
4	Ogrodzenie uniemożliwia ucieczkę zwierząt poza fermę Rodzaj ogrodzenia.....				
5	Maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa				
6	Przestrzeganie zakazu wstępu osób nieupoważnionych - oznakowanie				
7	Zabezpieczenie fermy przed dostępem zwierząt z zewnątrz				
8	Ferma posiada oddzielną część czystą i część brudną				
9	Budynki gospodarcze fermy posiadają podłogi ułożone w sposób umożliwiający odpływ płynów				
Higiena na fermie					
10	Ferma posiada urządzenia rozdrabniające uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego i są one czyszczone każdorazowo po zakończeniu procesu technologicznego				
11	Kontenery, pojemniki, silosy i pojazdy do zadawania paszy są poddawane czyszczeniu i dezynfekcji				
12	Siatki, tace paszowe i poidelka utrzymywane są w czystości				
13	Ferma posiada odpowiednią liczbę sanitariatów, szatni i umywalek dla osób zatrudnionych				
14	Odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie				
15	Osoby zajmujące się obsługą zwierząt noszą czystą odzież ochronną				
16	Ścieki pochodzące z części brudnej są poddawane obróbce uniemożliwiającej zanieczyszczenie fermy i jej otoczenia – zbiornik				
17	Pomieszczenia kuchni i miejsc składowania produktów żywienia zwierząt a) zabezpieczone przed kontaktem ze źródłami zanieczyszczeń, takimi jak toalety b) miejsca składowania odchodów zwierząt (obornika)				
18	Działania zapobiegawcze przeciwko ptakom, gryzoniom i owadom są podejmowane systematycznie (udokumentowane)				
19	Sprzęt i urządzenia do produkcji łatwe do mycia, czyszczenia i odkażania – przestrzeganie procedur SOP (standardowe procedury operacyjne)				
20	Do mycia i dezynfekcji zapewniony jest odpowiedni sprzęt i środki czystości				
21	Środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji				
22	Wydzielone miejsce do składowania środków do dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji (DDD) – dokumenty zakupu, dziennik wykonanych czynności				
23	Wewnętrzna kontrola stanu higienicznego obejmuje regularne inspekcje otoczenia i sprzętu (procedura pisemna)				
24	Każdego roku wykonywane jest generalne sprzątanie, czyszczenie i dezynfekcja fermy				
Gospodarka produktami					
25	Uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego są wykorzystywane do karmienia zwierząt możliwie najszybciej od czasu ich przybycia. Do momentu wykorzystania są przechowywane tak, że nie dochodzi do procesów gnilnych lub niekontrolowanego namnożenia drobnoustrojów Rodzaj konserwacji.....				

26	Produkty przetworzone są wykorzystywane i przechowywane w sposób wykluczający ponowne ich zanieczyszczenie				
27	Ferma posiada wydzielone i kryte pomieszczenie do przyjmowania ubocznych produktów zwierzęcych				
28	Silosy z paszą są zakryte i posiadają izolację cieplną				
29	Budynki fermy są zaprojektowane w sposób umożliwiający łatwe czyszczenie i dezynfekcje				
30	Ferma posiada magazyn z kontrolowaną temperaturą o wystarczającej pojemności, wyposażony w system kontrolowania i rejestracji temperatury (termometry, zapis papierowy)				
31	Ferma posiada urządzenia do mycia i odkażania pojemników, w których przyjmowane są niejadalne produkty zwierzęce, oraz pojazdów - w szczególności kół pojazdów				
32	Gospodarstwo opracowuje, wprowadza w życie i utrzymuje stałe procedury zgodnie z zasadami systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (pisemna procedura kontroli wewnętrznej np. wagi przyjętego surowca, przygotowania karmy)				
33	Zakład prowadzi wyrywkową kontrolę jakości karmy (np. badania mikrobiologiczne)				
34	Zakład posiada procedurę postępowania a) z ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego, które nie spełniają wymogów sanitarno-weterynaryjnych jako surowiec do skarmiania zwierząt, b) z padłymi zwierzętami z fermy – odpady (umowa utylizacyjna) c) z odchodami zwierząt powstałymi na fermie – miejsce składowania, dobrze utrzymana przyzma, zagospodarowanie jako nawóz naturalny				
Warunki weterynaryjne wymagane dla magazynów:					
35	Magazyn zaprojektowany jest w sposób umożliwiający łatwe czyszczenie i dezynfekcje				
36	a) przedchłodnia				
37	b) chłodnia				
38	c) magazyn pasz sypkich				
39	d) magazyn słomy/siana/trocin				
40	e) inne.....				
41	Magazyn posiada podłogi ułożone w sposób ułatwiający odprowadzenie płynów do urządzeń ściekowych				
42	Magazyn posiada zabezpieczenie przed dostępem zwierząt, owadów, gryzoni i ptaków				
43	Surowce są przechowywane tak, że nie dochodzi do procesów gnilnych lub niekontrolowanego namnożenia drobnoustrojów				
44	Prowadzona jest dzienna dokumentacja zawierająca informacje o ilości użycia do karmienia ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego				
Warunki transportu					
45	Oznakowanie transportu (dla kat. 2 – „do spożycia przez zwierzęta” dla kat. 3 „nie przeznaczone do spożycia przez ludzi”				
46	Pojazdy i kontenery zabezpieczone przed wyciekami				
47	Pojazdy i kontenery czyszczone i dezynfekowane				
48	Kontenery wielokrotnego użytku przeznaczone wyłącznie do transportu tylko jednego produktu				
Zdrowie i dobrostan					
49	Informacja o wystąpieniu choroby na fermie jest przekazywana sąsiadnim fermom				
50	W fermie zapewnia się możliwość oddzielenia od reszty stada zwierząt zakażonych lub podejrzanych o zakażenie - izolatka				

51	Stan zdrowia zwierząt kontrolowany jest codziennie, choroba jest odnotowana na indywidualnej karcie identyfikacyjnej				
52	Stan zdrowotny i kondycja zwierząt				
53	Szczepienia stada Stado podstawowe..... Młode.....				
54	Badanie w kierunku choroby aleuckiej (norki)				
55	Odrobaczenie				
Dokumentacja leczenia zwierząt					
56	Prowadzenie przez posiadacza zwierząt „ewidencji leczenia zwierząt”				
57	Przechowywanie „ewidencji leczenia zwierząt” przez 3 lata od daty dokonania w niej ostatniego wpisu.				
58	Miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych				
Minimalne warunki utrzymania zwierząt futerkowych <i>Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 778) - § 29.1)</i>					
59	Lisy polarne, lisy pospolite, jenoty, norki i tchórze utrzymuje się na wolnym powietrzu w zadaszonych klatkach, pojedynczo (stado podstawowe) lub grupowo (młode)				
60	Młode trzymane są z matką przez okres właściwy dla danego gatunku				
61	Czystość i kondycja zwierząt				
62	Klatki są bezpieczne dla zwierząt				
63	Domki wykotowe (lisy, jenoty) są dwukomorowe dostępne w okresie szczenienia i odchowu młodych				
64	Gniazda norek i tchórzofretek dostępne przez cały rok				
65	W okresie dorastania młode mają kontakt z innymi rówieśnikami tego samego gatunku				
66	Liczba młodych zwierząt w klatce jest zgodna z wymogami ustawy o ochronie zwierząt				
67	Ubój zwierząt wg metod opisanych w ustawie o ochronie zwierząt, Narzędzia elektryczne wyposażone w amperomierz, który blokuje działanie urządzenia, jeśli napięcie nie jest dostatecznie wysokie				
68	Gospodarka tuszami jest zgodna z przyjętymi zasadami - umowa utylizacyjna				
Karmienie					
69	Technika karmienia (ręczne, karmiarka).....				
70	Zwierzęta są karmione zgodnie z obowiązującymi normami				
71	Jakość i skład paszy jest badany laboratoryjnie				
72	Silos z paszą jest zakryty i posiada izolację cieplną				
73	Informacja o paszy odnośnie jej ilości i temperatury jest dokumentowana i archiwizowana				
Pojenie					
74	System pojenia zwierząt sprawny i utrzymany w czystości				
75	Zaopatrzone w zimną i ciepłą wodę a) przeznaczoną do picia, w ilości dostosowanej do wielkości produkcji, b) używaną do czyszczenia urządzeń i sprzętu - c) rodzaj ujęcia.....				
76	Woda z własnego ujęcia jest badana co trzy lata				
Warunki utrzymania zwierząt futerkowych- dobrostan zwierząt - wg Listy Kontrolnej SPIWET – gospodarstwo utrzymujące zwierzęta					
77	Lisy, jenoty, norki i tchórze utrzymuje się w zadaszonych klatkach pojedynczo lub grupowo				

78	Zwierzęta stada podstawowego utrzymuje się pojedynczo				
79	Odpowiednie wymiary klatek				
80	Stan techniczny klatek - klatki są bezpieczne dla zwierząt				
81	Stan techniczny domków wykotowych - lisy i jenoty w okresie wykotów i odchowu szczeniąt mają dwukomorowy domek wykotowy - gniazda czyszczone są regularnie				
82	W okresie dorastania młode mają kontakt z innymi				
Rozród					
83	Wyniki rozrodu - średnia od samicy				
84	Dobór zwierząt do rozrodu wg zaleceń Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt (KCHZ)				
85	Do stada podstawowego wybierane są wyłącznie zdrowe zwierzęta				
86	Do stada podstawowego wybierane są spokojne zwierzęta				
87	Inseminacja – standardy higieniczne są przestrzegane- sterylizacja sprzętu				
88	Nie stosuje się preparatów zwiększających produktywność oraz przyspieszony rozwój zwierząt				
Dbłość o środowisko					
89	Ferma posiada stosowne pozwolenia/zezwoleń i zgłoszenia z zakresu korzystania ze środowiska: a) gospodarka wodno-ściekowa - pozwolenie wodno-prawne na pobór wód podziemnych i wprowadzanie ścieków do środowiska, umowa na dostarczenie wody z wodociągu gminnego b) czynniki chłodnicze (SZWO/F-gazy) – oznakowanie, karta obsługi technicznej, umowa z uprawnionym serwisantem c) sprawozdawczość z zakresu ochrony środowiska, informacje o zakresie korzystania ze środowiska				
90	Usuwanie, przyzmowanie i wykorzystanie odchodów prowadzone jest zgodnie z przepisami. Prowadzona jest dokumentacja wykonanych czynności				
91	Urządzenia wodne są sprawne i bezpieczne, są czyszczone, nie ma wycieków, sprawdzane codziennie				
92	Odpady są segregowane i ewidencjonowane zgodnie z obowiązującymi regulacjami				
93	Ferma posiada wygrodzone miejsce magazynowania odpadów				
94	Pracownicy są przeszkoleni w zakresie ochrony środowiska				
95	Umowa na wywóz ścieków komunalnych				
96	Umowa na wywóz odpadów komunalnych				
97	Miejsce składowania odchodów – przyzmowanie na podłożu nieprzepuszczalnym				
Plan kryzysowy – wypadki losowe/klęski żywiołowe					
98	Pracownicy zapoznani są z postępowaniem w sytuacjach nadzwyczajnych w czasie nieobecności opiekuna zwierząt (choroby zwierząt, problemy z paszą, ekoterroryzm, klęski żywiołowe itp.). Opracowane plany działania				
99	Hodowca posiada spis instytucji i organizacji niezbędnych do działania w sytuacjach awaryjnych/kryzysowych (dane do kontaktu)				
Szkolenia hodowlane					
100	Hodowca uczestniczy w szkoleniach dotyczących branży (rejestr szkoleń)				
101	Prowadzone jest profesjonalne szkolenie osób pracujących na fermie				
Szkolenia BHP					
102	Opiekuna zwierząt				
103	Pracowników fermy				

Szczegółowy opis niezgodności

Lp.	Pozycja protokołu	Opis niezgodności
UWAGI I ZASTRZEŻENIA KONTROLOWANEGO DO NINIEJSZEGO PROTOKOŁU:		
Kontrolowany	Kontrolujący	
.....	1.....	
	2.....	
	3.....	
	4.....	
Otrzymują: Kontrolowany		
Potwierdzenie odbioru Potwierdzam odbiór niniejszego protokołu		
Miejscowośćdnia.....		
Podpis kontrolowanego		

Fot. T. Jakubowski

Szkolenie PZHiPZF

Podstawy programu certyfikacji WelFur

26.04.2017 Tarnowo Podgórne

EUROPE
Innovating Heritage Responsibly

Fot. T. Jakubowski

Każdy hodowca doskonale wie, jak ważne jest zapewnienie wysokiego poziomu dobrostanu zwierząt hodowlanych. Hodowcy dokładają wszelkich starań i masę ciężkiej pracy, aby zapewnić jak najlepsze warunki bytowe swoim zwierzętom. Te starania podlegać będą teraz ocenie poprzez specjalistyczny program oceny dobrostanu - WelFur.

Z uwagi na intensywne wdrażanie programu WelFur w Polsce, Polski Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych zorganizował pierwszą turę szkolenia, dotyczącego podstaw programu tejże certyfikacji. 26 kwietnia 2017 roku do oddziału PZHiPZF w Tarnowie Podgórny przyjechało blisko 100 hodowców, chcących poznać istotne informacje dotyczące programu WelFur. Spotkanie otworzył prezes PZHiPZF – Rajmund Gąsiorek, który przywitał uczestników, następnie zwrócił

szczególną uwagę na konieczność zgłoszenia gospodarstw utrzymujących zwierzęta futerkowe pod ocenę audytorską, pokrótce nakreślił przebieg, następnie zaprosił do wysłuchania prelekcji przygotowanej przez dr. Tadeusza Jakubowskiego oraz prof. dra hab. Mariana Brzozowskiego. Pojawiło się wiele pytań - hodowcy ciekawi byli, w jaki sposób przebiegać będzie certyfikacja, co dokładnie podlegać będzie ocenie, w których periodach, ilu audytorów gościć będzie hodowca podczas wizyty oraz wiele innych. W trakcie szkolenia uczestnicy utwierdzili się w przekonaniu, że dobra praktyka hodowlana powinna podlegać ocenom, a otrzymane wysokie punkty dają potwierdzenie jakości hodowli na poziomie europejskim a także światowym oraz zadowolenie z wymiernych efektów, jakie odnosi hodowla zwierząt futerkowych w Polsce.

[jw].

HURTOWNIA PZHİPZF

➤ MIESZANKI PASZOWE UZUPEŁNIAJĄCE:

- ❖ **MPU NORKA/LIS 0,1%** - mieszanka paszowa uzupełniająca mineralno-witaminowa 1kg/1 tonę
- ❖ **MPU NORKA 1, MPU NORKA 2** - mieszanka paszowa uzupełniająca - dostosowany skład do panującego okresy hodowlanego 1 kg/ tonę
- ❖ **PROMINK IMMUNO** - zestaw dobroczynnych bakterii probiotycznych wspomagający układ trawienny
- ❖ **MINK B - PLUS** - mieszanka stosowana przy niedoborach witamin z grupy B. 500g/1 tonę
- ❖ **PREGNOS H** - dodatek uzupełniający dietę w okresie rozrodu. 1kg/1 tonę
- ❖ **H-BIOTIN MAX** - reguluje procesy zachodzące w skórze oraz poprawia jakość okrywy włosowej. 500g/ 1 tonę
- ❖ **KANI-HOLD MAX** - preparat stosowany w sytuacjach stresowych dla zwierząt, zapobiega występowaniu kanibalizmu i autoagresji. 5 kg/ 1 tonę
- ❖ **WIT E + SELEN** - stosowana w okresie intensywnego wzrostu przy skarmianiu wysokokalorycznej paszy i w okresie rozrodu. Posiada silne właściwości oksydacyjne 500 g/ 1 tonę
- ❖ **TOP LIVER** - wspomaga pracę wątroby, przyczynia się do odbudowy uszkodzonych komórek wątrobowych, podawany w okresie żywienia wysokoenergetycznego 400 g/tonę
- ❖ **TOX CONTROL** - preparat redukujący mykotoksyny w paszach. 1-5 kg/ 1 tonę

➤ DODATKI DO PASZ:

- **WITAMINA C** - pobudza mechanizmy odpornościowe organizmu, bierze udział w syntezie hemoglobiny, powstawaniu erytrocytów oraz przyswajania żelaza
- **CHLOREK CHOLINY** - wskazany przy wysokoenergetycznym żywieniu, wspomaga pracę wątroby, odtłuszcza komórki ciała
- **METIONINA** - niezbędna dla prawidłowego rozwoju włosów i skóry zwierząt, syntezy białek, uczestniczy w detoksykacji organizmu, zapewnia ochronę mięszu wątroby i nerek
- **CZOSNEK SUSZONY** -poprawia walory smakowe karmy
- **GLUKOZA** - poprawia kondycję samic w okresie wykotów oraz zmniejsza syndrom wyczerpania laktacyjnego
- **ARBOCEL** - koncentrat włókna surowego dodawany do karmy, w celu uzupełnienia włókna pokarmowego w dawce żywieniowej i poprawy właściwości fizycznych karmy
- **LACTI GEL** - zwiększa zawartość wody w karmie oraz poprawia konsystencję, szczególnie zalecany w okresie letnim.

➤ KONSERWACJA PASZ:

- **PIROSIARCZYN SODU** - działa hamująco na rozwój bakterii i pleśni -stabilizacja i zabezpieczenie karmy
- **OXY - NIL** - działa hamująco na rozwój bakterii i pleśni, zapobiega oksydacji tłuszczów - do konserwacji paszy wysokotłuszczowej

➤ DEZYNSEKCJA:

- **MS MAGGOT DEATH PLUS** - środek stosowany do zwalczania larw pcheł
- **PERMAS D** - środek do zwalczania dorosłych pcheł w gniazdach
- **AZA-FLY** - bardzo silny preparat zwalczający dorosłe pchły
- **AGITA**- granulaty do przygotowania oprysku, stosowany do zwalczania much, karaluchów i pcheł
- **ASCYP** - preparat owadobójczy w formie sypkiej do przygotowania oprysku

➤ DERATYZACJA:

- **RATER** - skuteczny preparat w postaci granulatu do zwalczania gryzoni
- **KAT GRANULAT** - preparat w postaci sypkiego, niebieskiego granulatu do zwalczania gryzoni

➤ DEZYNFEKCJA:

- **DEZOSAN** - bakteriobójczy preparat w formie proszku do rozsypywania stosowany na różnych powierzchniach i w pomieszczeniach hodowlanych
- **DEZOSAN Z MIĘTĄ** - sproszkowany preparat bakteriobójczy z dodatkiem mięty pieprzowej odstraszającej pchły
- **VIRKON S** - preparat o szerokim spektrum działania biologicznego w zakresie zwalczania wirusów, bakterii i grzybów

➤ INNE PRODUKTY:

- **SILVECO SPRAY** - spray z nanokompleksami srebra do dezynfekcji i pielęgnacji skóry zwierząt
- **ALUMINIUM SPRAY** - spray stosowany do ochrony i pielęgnacji skóry zwierząt
- **ANTYKANIBAL SPRAY** - spray zapobiegający kanibalizmowi
- **LIGNOCEL** - włókna drewna bukowego do czyszczenia, uszlachetniania i kosmetyki futer
- **REHOFIX** - granulaty z kolb kukurydzy do czyszczenia, uszlachetniania i kosmetyki futer

w sprzedaży również:

- **MATY DEZYNFEKCYJNE** w różnych rozmiarach
- **POIDŁA DLA OSESKÓW** w różnych pojemnościach

Błyskawiczna realizacja zamówień!

ZAMÓWIENIA W HURTOWNI PZHİPZF
ul. Pocztowa 5, 62-080 Tarnowo Podgórne
tel. 61 814 70 51

Projekt WELFUR – narzędzie oceny poziomu dobrostanu na fermach zwierząt futerkowych. Co nam mówi wynik oceny o fermie?

prof. dr hab. Marian Brzozowski
SGGW
Zakład Hodowli Zwierząt
Futerkowych i Drobego Inwentarza
Katedra Szczegółowej
Hodowli Zwierząt
Kierownik Zakładu

Hasło **dobrostan zwierząt**, czyli dążenie do zapewnienia zwierzętom odpowiednich warunków utrzymania, wzbudza obecnie w społeczeństwach Zachodu ogromne zainteresowanie, bowiem w nim ogniskują się wszelkie zagadnienia odnoszące się zarówno do zwierząt gospodarskich, jak i towarzyszących.

Znając tak kreowany obraz rzeczywistości, branża futerkowa postanowiła aktywnie włączyć się w tę dyskusję i wykazać opinii społecznej, że hasło dobrostan zwierząt jest priorytetem także i dla nas. Dla branży jest to kwestia dotarcia do społeczeństwa z informacją, jak w rzeczywistości wygląda hodowla zwierząt futerkowych. Hodowcy o tym wiedzą, każdy, kto jest z branżą futerkową związany o tym wie, ale kreowany przez media przekaz - w myśl zasady, że dobrze sprzedaje się tylko kontrowersyjna wiadomość - powoduje, że tzw. „opinia publiczna” otrzymuje zafałszowany obraz hodowli. O tym, że na większości ferm są zapewnione odpowiednie warunki dla zwierząt, świadczą wysokie ceny skór uzyskiwane przez hodowców podczas sprzedaży aukcyj-

nej, bowiem nie da się uzyskać w hodowli zwierząt futerkowych wysokiej jakości skór bez zapewnienia zwierzętom optymalnych warunków utrzymania.

W latach 2004 – 2009 został zamówiony i sfinansowany przez Komisję Europejską projekt **Welfare Quality®: Science and society improving animal welfare in the food quality chain** (*Welfare Quality®: Nauka i społeczeństwo w działaniach na rzecz poprawy dobrostanu zwierząt w łańcuchu jakości żywności*). Celem projektu było zintegrowanie wiedzy z zakresu dobrostanu zwierząt gospodarskich w łańcuchu jakości żywności. Projekt ten był koordynowany przez INRA - Instytut National de la Recherche Agromique (Francuski Narodowy Instytut Badań Rolniczych) i obejmował podstawowe gatunki zwierząt gospodarskich, tj. bydło, świnie i drób.

W roku 2009 **EFBA** (European Fur Breeders Association) zainicjowała realizację podobnego projektu dla mięsożernych zwierząt futerkowych o nazwie **WELFUR**. Obecnie działania te kontynuuje **Fur Europe**, czyli organizacja zrzeszająca EFBA

(Europejska Federacja Hodowli Zwierząt Futerkowych) oraz **IFF** (Międzynarodowa Federacja Futrzarska).

Jako podstawę realizacji projektu **WELFUR** przyjęto trzy zasady:

- WELFUR ma być rzetelnym i mierzalnym systemem oceny dobrostanu zwierząt na podstawie sprawdzonych naukowo pomiarów;
- WELFUR ma na celu stworzenie przejrzystości wokół standardów dobrostanu zwierząt;
- WELFUR ma być strategicznym narzędziem dla każdego hodowcy w identyfikowaniu i doskonaleniu wszelkich obszarów hodowli, w których można jeszcze bardziej poprawić standardy dobrostanu zwierząt.

Ocena dobrostanu opiera się na szczegółowym procesie oceny, w którym zbierane są dane dotyczące każdej ocenianej fermy. W celu określenia poziomu dobrostanu zwierząt, ocenia się **12 kryteriów**, przy czym na każde z nich składa się szereg po-

miarów. W trakcie wstępnych analiz i dyskusji ostatecznie postanowiono przyjąć **22 pomiary** (obserwacje) do oceny kryteriów dla ferm norczych. Te kryteria są pogrupowane w **cztery główne obszary oceny**. Uogólnienie ocen za obszary ostatecznie pozwala ocenić **ogólny poziom dobrostanu** na fermie w postaci średniej wartości.

Kryteria zostały tak dobrane, aby:

- połowa odnosiła się bezpośrednio do zwierząt (oznaczone są symbolem „A”);
- pozostałe wynikały z warunków bytowania, jakie zapewnia im hodowca (oznaczone symbolem „R”) oraz z właściwego zarządzania fermą (oznaczone symbolem „M”).

Ze względu na specyfikę hodowli, ocena musi być przeprowadzona trzykrotnie w ciągu roku (w trzech okresach hodowlanych). Opracowane w latach 2009-2010 wstępne protokoły zostały w latach 2011 i 2012 przetestowane na fermach Danii, Finlandii, Holandii, Norwegii

i Szwecji. Tak otrzymano pierwszy zestaw danych, dotyczący trzech okresów rocznego cyklu produkcyjnego. Przeprowadzona weryfikacja testu wykazała, że ocena na jednej fermie może być przeprowadzona w ciągu jednego dnia (zajmuje ok. 5-7 godzin). Stwierdzono również, że zastosowane kryteria i miara ich poziomu są na tyle czułe, aby wykazać różnice między fermami.

Rozwinięcie definicji opisów ocenianych dwunastu kryteriów

1. Brak objawów głodu (A): Zwierzęta nie powinny cierpieć z powodu długotrwałego głodu, tzn. powinny mieć odpowiednią dietę pod względem ilości i jakości składników.

Kryterium to jest oceniane przez pryzmat kondycji zwierząt, z uwzględnieniem ich płci, wieku i okresu hodowlanego.

2. Brak objawów pragnienia (R): Zwierzęta nie powinny cierpieć z powodu długotrwałego pragnienia, tzn. powinny mieć stały dostęp do świeżej wody.

Zakres obszarów i kryteriów wygląda następująco:

Obszary	Kryteria	Opis
1. Właściwe żywienie	1 (A*)	Brak objawów głodu
	2 (R**)	Brak objawów pragnienia
2. Właściwe warunki utrzymania	3 (R + M***)	Możliwość wypoczynku
	4 (R + M)	Komfort termiczny
	5 (R)	Możliwość poruszania się
3. Właściwy stan zdrowia	6 (A)	Brak zranień
	7 (A)	Brak chorób
	8 (R + M)	Brak objawów bólu podczas pracy ze zwierzętami
4. Właściwy typ zachowań	9 (M)	Możliwość wyrażania zachowań socjalnych
	10 (A + R)	Możliwość wyrażania pozostałych typów zachowań
	11 (A)	Właściwe relacje człowiek-zwierzę
	12 (M)	Pozytywny stan emocjonalny

*A – wartość kryterium jest zależna przede wszystkim od samych zwierząt
**R – wartość kryterium jest zależna przede wszystkim od warunków bytowania zwierząt
***M – wartość kryterium jest zależna przede wszystkim od sposobu zarządzania fermą

W tym kryterium dokonywane są dwa pomiary: pierwszy to system pojenia (poidła smoczkowe automatyczne lub poidła napełniane wodą). Drugi aspekt to czystość poidel/smoczków.

3. Możliwość wypoczynku (R+M): Zwierzęta powinny mieć zapewnioną możliwość bezpiecznego i komfortowego odpoczynku.

W tym kryterium są dokonywane dwa pomiary: dostępność domków wykotowych oraz czystość kotników.

4. Komfort termiczny (R+M): Zwierzęta powinny mieć komfort cieplny, tzn. nie powinno im być zbyt gorąco ani zbyt zimno.

W tym kryterium dokonywane są dwa pomiary: zabezpieczenie zwierząt przed warunkami pogodowymi (wiatrem, bezpośrednim nasłonecznieniem oraz oceniany jest system chłodzenia w przypadku wysokich temperatur) oraz oceniane są właściwości komfortu termicznego, jaki zapewnia właściwy kotnik i odpowiednia ściółka.

5. Możliwość poruszania się (R): Zwierzęta powinny mieć wystarczająco dużo miejsca, aby móc się swobodnie poruszać.

W tym kryterium dokonywane są dwa pomiary: powierzchnia klatki przypadająca na jedno zwierzę oraz wysokość klatki.

6. Brak zranień (A): Zwierzęta powinny być wolne od obrażeń, takich jak uszkodzenie skóry.

W tym kryterium liczy się widoczne uszkodzenia, zwłaszcza na ogonie, także w okolicach karku/szyi, głowy.

7. Brak chorób (A): Zwierzęta powinny być wolne od chorób, tzn. hodowcy powinni utrzymywać wysokie standardy higieny i profilaktyki.

W tym kryterium dokonuje się czterech pomiarów:

- liczba przypadków śmiertelności wśród zwierząt (stwierdzona); martwe zwierzęta lub uśpione z konieczności. Nie wlicza się tutaj zwierząt usypianych w ramach planowanych działań na fermie;

- liczba przypadków biegunek wśród ocenianych zwierząt;
- liczba przypadków kulawizny, nieprawidłowe poruszanie się zwierząt;
- liczba zwierząt z widocznymi objawami chorobowymi.

8. Brak objawów bólu podczas pracy ze zwierzętami (R+M): Zwierzęta nie powinny cierpieć bólu spowodowanego niewłaściwym postępowaniem w związku z ich usypianiem.

W tym kryterium ocenia się stan techniczny urządzeń służących do usypiania zwierząt, zgodnie z wymaganiami Rekomendacji Rady Europy.

9. Możliwość wyrażania zachowań socjalnych (M): Zwierzęta powinny być w stanie wyrażać normalne zachowania społeczne.

W tym kryterium dokonuje się oceny dwóch pomiarów:

- grupy socjalne utrzymywanych zwierząt,
- wiek odsadzania i sposób odsadzania młodych.

10. Możliwość wyrażania pozostałych typów zachowań

(A+R): Zwierzęta powinny mieć możliwość wyrażania innych normalnych zachowań.

W tym kryterium dokonuje się oceny trzech pomiarów:

- zachowania stereotypowe,
- obecność w klatkach wzbogaceń,
- obecność zwierząt z objawami wygryzania.

11. Właściwe relacje człowiek-zwierzę (A): Zwierzęta powinny być pod dobrą opieką w każdej sytuacji, tzn. osoby zajmujące się nimi powinny tworzyć dobre relacje przy pracy ze zwierzętami.

12. Pozytywny stan emocjonalny (M): Należy unikać sytuacji wyzwalających negatywne emocje, takich jak strach, niepokój, frustracja lub apatia, podczas gdy należy promować pozytywne emocje, takie jak poczucie bezpieczeństwa czy zadowolenia.

Te dwa kryteria są oceniane łącznie. Dokonuje się dwóch pomiarów:

- procentowy udział zwierząt o różnym typie temperamentu,
- sposób i czas, jaki zajmuje chwytywanie i przenoszenie zwierząt.

Zespół opracowujący protokół uwzględnił różnice w opisie ocenianych kryteriów, stosując do określenia ich wartości punktowej różne modele statystyczne, odpowiednie do opisu konkretnej sytuacji, co pozwoliło na ujęcie liczbowe kryteriów. Pełna ocena każdego z 12 kryteriów uwzględnia częściowe oceny w trzech okresach hodowlanych, a także różnice wynikające ze zróżnicowania hodowanych odmian barwnych, różnych typów klatek/pawilonów i wynikających stąd różnic w systemach utrzymania – jest więc oceną w pełni obiektywną.

Ocena poziomu czterech obszarów

Jak już wspomniano poprzednio, 12 kryteriów jest przypisanych czterem obszarom oceny:

- **Obszar 1 (właściwe żywienie)** to kryteria 1 i 2: właściwe żywienie i pojenie, przy czym dostęp do wody jest traktowany priorytetowo, stąd jemu przyznaje się wyższy wskaźnik przeliczeniowy przy ocenie tego obszaru;
- **Obszar 2 (właściwe warunki utrzymania)** to kryteria 3, 4 i 5: wypoczynek, komfort termiczny, możliwość ruchu,

Mieszanki paszowe dla NOREK

www.zlotowska.pl

Hodowla zwierząt futerkowych jest produkcją odpowiedzialną, promującą pokarmy: żywienie zwierząt, zapobieganie chorobotwórczości, poprawę jakości produktów skórzanych.

Wieloletnie doświadczenie w produkcji karm gwarantuje sukces w Twojej hodowli !!!

Mieszanki paszowe uzupełniające na poszczególne okresy żywieniowe:

- Norka 7% REGENERACJA (stosowanie: 01.12-20.02)
- Norka 7% ROZMÓD I ROZWÓJ (stosowanie: 21.02-10.06)
- Norka 7% SZLIF (stosowanie: 11.06-30.11)
- i wiele innych

Mieszanki paszowe uzupełniające mineralno-witaminowe:

- Norka nr 1 (stosowanie: 01.12-20.02)
- Norka nr 2 (stosowanie: 21.02-10.06)
- Norka nr 3 (stosowanie: 11.06-30.11)

Dodatki paszowe:

- Metionina, chlorek choleiny, chlorek amonu
- Zboża ekstrudowane

Witaminy w płynie - skoncentrowane suplementy witaminowe pokrywające zapotrzebowanie na witaminy: Złotowit B-Complex, Złotowit E + selen.

HACCP

PRIMUS NOMINATUS

Dobra droga żywienia!

Złotowska Spółdzielnia Handlowo-Produkcyjna
ul. Za dworcem 2a
77-400 Złotów

Sekretariat:
tel. +48 67 263 24 29

Jesteśmy producentem
śrut ekstrudowanych

ISO 9001:2009
kontakt:
specjalista ds. żywienia norek
Wiesław Bartoszewicz
tel. +48 730 851 336
w.bartoszewicz@zlotowska.pl

Dedykowane rozwiązania ubezpieczeniowe dla hodowli i gospodarstw.

Insurance Expert Sp. z o.o.
tel. 22 462 83 40

www.insuranceexpert.pl

przy czym najwyżej oceniane jest łączne zapewnienie komfortu termicznego i możliwości ruchu;

- **Obszar 3 (właściwy stan zdrowia)** to kryteria 6, 7 i 8: brak zranień, brak objawów chorób, brak bólu przy usypianiu, przy czym najwyżej oceniany jest łącznie brak zranień i objawów chorób;
- **Obszar 4 (właściwy typ zachowań)** to kryteria 9, 10, 11 i 12: właściwy behavior, pozytywne relacje człowiek-zwierzę, pozytywny stan emocjonalny, przy czym najwyżej jest oceniany łączny pozytywny obraz wszystkich trzech kryteriów.

Każdy obszar oceniany jest oddzielnie na podstawie obserwacji na fermie oraz zastosowanych wskaźników, co pozwala określić jego wartość punktową w skali od 0 do 100, gdzie:

- „0” oznacza sytuację najgorszą,
- „100” oznacza sytuację najlepszą.

Uzyskana ocena za obszar pozwala hodowcy ocenić, na jakim poziomie jest jego hodowla pod względem dobrostanu zwierząt w danym zakresie. Pozwala także ocenić, jakie elementy danego obszaru należy poprawić, by przy następnej wizycie kontrolnej uzyskana ocena była wyższa.

Łączna ocena fermy

Łączna ocena fermy, określana jako „poziom praktyki hodowlanej”, wynika z zestawienia ocen za poszczególne obszary poziomu dobrostanu zwierząt i może przyjąć jedną z czterech wartości:

- najwyższy poziom praktyki hodowlanej;
- zadowalający poziom praktyki hodowlanej;

Fot. T. Jakubowski

- akceptowalny poziom praktyki hodowlanej;
- niedostateczny poziom praktyki hodowlanej.

1) Najwyższy poziom praktyki hodowlanej oznacza, że ferma zapewnia zwierzętom najwyższy poziom dobrostanu.

Taki status może uzyskać ferma, która w dwóch obszarach uzyskała ocenę powyżej 80 punktów, a w dwóch pozostałych ocenę powyżej 55 punktów.

2) Zadowalający poziom praktyki hodowlanej oznacza, że ferma zapewnia zwierzętom odpowiednio wysoki poziom dobrostanu.

Taki status uzyskuje ferma, która w dwóch obszarach uzyskała ocenę powyżej 55 punktów, a w dwóch pozostałych ocenę powyżej 20 punktów.

3) Akceptowalny poziom praktyki hodowlanej oznacza, że ferma spełnia minimalne wymagania, jakie są stawiane fermom pod względem dobrostanu zwierząt.

Taki status uzyskuje ferma, która w trzech obszarach uzyskała ocenę powyżej 20 punk-

tów, a w jednym ocenę powyżej 10 punktów.

4) Niedostateczny poziom praktyki hodowlanej oznacza, że poziom dobrostanu zwierząt na fermie jest poniżej obecnej wiedzy i praktyki, i jest uważany za niedopuszczalny.

Taką ocenę może uzyskać ferma, która nie osiągnęła wymaganego minimum, określonego w poprzednich warunkach, np. jeśli za któryś z obszarów uzyskała ocenę poniżej 10 pkt.

Podsumowanie

Przeprowadzana według przedstawionego protokołu ocena fermy pod względem poziomu dobrostanu zwierząt jest bardzo wnikliwa i obiektywna.

Jej wynik jest cenny przede wszystkim dla hodowcy, bowiem daje ona informację o stanie hodowli, ocenianej wprawdzie przez pryzmat dobrostanu zwierząt, ale w ogólnym ujęciu traktująca o wszystkich aspektach pracy hodowlanej na fermie.

Uzyskana ocena jest dla hodowcy cenną wskazówką, co i jak należy zmienić, aby wyniki były lepsze. ■

Polski Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych na Targach Hubertus Expo 2017 w Warszawie

W dniach 24–26 marca w Warszawie odbyły się XIV Międzynarodowe Targi Hubertus Expo 2017. Jak co roku, impreza cieszyła się ogromną popularnością wśród wystawców i zwiedzających, którzy tłumnie przybyli sprawdzić zróżnicowaną ofertę wystawienniczą. Goście mieli okazję poznać szeroką ofertę broni, amunicji, odzieży i biżuterii myśliwskiej oraz wszelakich akcesoriów i usług skierowanych do myśliwych.

Targową ofertę handlową rokrocznie urozmaicają prezentacje i pokazy, m.in. prezentacje psów ras myśliwskich, ptaków szponiastych a także pokazy mody myśliwskiej i degustacje kulinarne.

Warszawskie targi Hubertus Expo to niewątpliwie jedna z ważniejszych imprez łowieckich w kraju a zarazem doskonała okazja do spotkań i wymiany doświadczeń wśród łowieckiej braci oraz odświeżenia ekwipunku każdego myśliwego. Targi Hubertus Expo, których organizatorem był Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego, odwiedziło w tym roku ponad 22 tys. myśliwych i entuzjastów łowiectwa.

Polski Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych (PZHiPZF) już po raz czwarty zaprezentował się jako wystawca na targach. Nasza obecność na targach wiąże się przede wszystkim z zacieśnieniem bardzo dobrze rozwijającej się współpracy z Polskim Związkiem Łowieckim. Delegację PZŁ

gościliśmy na tegorocznym pokazie skór w Bydgoszczy. Współpraca z myśliwymi trwa już od kilku lat a wspólnie realizowane projekty nie pozostają bez echa. Wdrożony program redukcji drapieżników wokół ostoi głuszca, cietrzewi i kuropatw okazał się strzałem w dziesiątkę, który przynosi wymierne korzyści obu stronom. Redukcja drapieżników, takich jak lisy, kuny, jenoty czy borsuki, to dla myśliwych zrozumiała konieczność, bez której środowisko ulegnie nieodwracalnej degradacji. Dla hodowców zwierząt futerkowych z kolei nadmierna obecność drapieżników wokół ferm hodowlanych to poważne zagrożenie ekologiczne i ekonomiczne.

Obecność PZHiPZF podczas targów jest ważna dla naszej branży także ze względu na możliwość przybliżenia tematyki hodowli zwierząt futerkowych w naszym kraju. Obecnie obydwie związki - PZŁ i PZHiPZF - borykają się z podobnymi problemami. Wielopokoleniowa tradycja łowiectwa,

myślistwa i hodowli zwierząt futerkowych jest na cenzurowanym. Ważne, by mówić głośno, jednym głosem i wspierać się nawzajem. „Szanujmy tradycję i obecne rozwiązania, bo nie ma nic gorszego, niż niszczenie dziedzictwa kulturowego, dziedzictwa narodowego, w którym łowiectwo i myślistwo zajmuje bardzo ważną pozycję. Trzymajmy się razem” – mówił w swoim wystąpieniu dyrektor generalny Lasów Państwowych Konrad Tomaszewski.

Podobnie jak w przypadku branży zwierząt futerkowych, tak i w przypadku myśliwych w mediach brak miejsca na obiektywizm a branża przedstawiana jest w niekorzystnym świetle. Aspekt ekonomiczny, jak w przypadku naszej branży, jest przemilczany. Ponad 120 tys. myśliwych i łowczych, korzystając z produktów i usług, tworzy miejsca pracy dla tysięcy osób w naszym kraju. Czyli naprawdę jest o co walczyć. Branża jest warta potężnych pieniędzy.

Krzysztof Tuczkowski

Święto hodowców

Polski Związek Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych uczestniczył w tegorocznej XXVIII Krajowej Wystawie Zwierząt Hodowlanych, która odbyła się w Poznaniu od 5 do 7 maja br. Organizowana w cyklu dwuletnim wystawa jest jednym z najważniejszych i cieszących się wielką popularnością wydarzeń skierowanych dla całego sektora hodowli zwierząt. Podczas trzydniowego święta hodowców zostały zaprezentowane liczne gatunki zwierząt hodowlanych oraz szereg najnowszych technologii i rozwiązań stosowanych w rolnictwie. Stoisko PZHiPZF cieszyło się dużym zainteresowaniem, miało przygotowane biuletyny informacyjne oraz gadżety dla najmłodszych, a zwiedzający, chcący poszerzyć wiedzę nt. hodowli zwierząt futerkowych w Polsce, uważnie słuchali informacji przekazywanych przez reprezentantów PZHiPZF. W tegorocznej edycji na Krajowej Wystawie Zwierząt Hodowlanych zaprezentowano ponad 2000 zwierząt i odwiedziło ją kilkadziesiąt tysięcy osób. Wiceminister Ewa Lech wręczyła puchary i dyplomy dla hodowców cham-

pionów w poszczególnych gatunkach zwierząt gospodarskich. Prezes Zarządu Międzynarodowych Targów Poznańskich pan Przemysław Trawa oraz komisarz XXVIII Krajowej Wystawy Zwierząt Hodowlanych pan Bogdan Bryll podczas XXVIII Krajowej Wystawy Zwierząt Hodowlanych

w Poznaniu przekazali na ręce prezesa PZHiPZF pana Rajmunda Gąsiorka Dyplom Uznania dla Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych za prezentację dokonań w hodowli zwierząt futerkowych

[TJ/JW].

Międzynarodowe Targi Poznańskie

Międzynarodowe Targi Poznańskie
Poznań International Fair

DYPLOM UZNANIA

dla

**Polskiego Związku Hodowców i Producentów
Zwierząt Futerkowych w Warszawie**

za

prezentację dokonań w hodowli zwierząt futerkowych
podczas XXVIII Krajowej Wystawy Zwierząt Hodowlanych w Poznaniu

Przemysław Trawa

Prezes Zarządu
Międzynarodowych Targów Poznańskich

Bogdan Bryll

Komisarz
XXVIII Krajowej Wystawy Zwierząt Hodowlanych

Poznań, 5-7 maja 2017 r.

Nanotechnologia i jej rozwój. Stosowanie nanocząstek metali szlachetnych w praktyce i hodowli zwierząt

mgr inż. Justyna Winiarska
Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

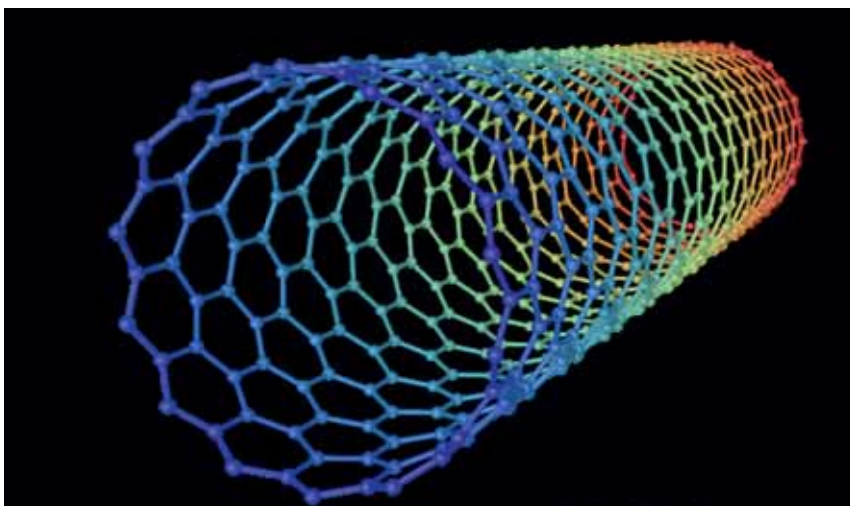
dr Tadeusz Jakubowski
Zakład Chorób Zakaźnych, Katedra
Chorób Dużych Zwierząt z Kliniką
Wydział Medycyny Weterynaryjnej
SGGW w Warszawie

Nanotechnologia jest młodą nauką interdyscyplinarną, która łączy ze sobą takie dziedziny jak chemia, fizyka, biologia oraz inżynieria materiałowa. Jej początki sięgają przełomu lat pięćdziesiątych XX wieku [5]. Wówczas amerykański fizyk Richard Feynman wygłosił wykład pt. „*There's Plenty of Room at the Bottom*” (w wolnym tłumaczeniu: Dużo zmieści się u podstaw). Swoją polemikę rozpoczął od wyobrażenia, co trzeba zrobić, aby zmieścić 24 tomy Encyklopedii Britannica na łebku od szpilki. Dlatego też nanotechnologia zajmuje się tworzeniem, a później praktycznym ich wykorzystaniem, struktur o minimalnych rozmiarach, w zakresie od 1 do 100 nm (1 nano metr = 10^{-9} m). Nanostruktury wytwarzane są na wzór struktur występujących w przyrodzie, np. DNA, białek i innych biomolekuł [1]. Z uwagi na wyjątkowo korzystny stosunek powierzchni do jednostki masy oczekuje się, że aktywność nanocząstek będzie wyraźnie większa w porównaniu do cząstek makro, które posiadają ten sam skład chemiczny [2,3]. Przełom w dziedzinie nanotechnologii nastąpił na początku XXI wieku, podczas

gdy opracowane już nano-materiały i technologie opuściły mury laboratoriów i urzeczywistniły się w codzienności. Zmiany dokonywane w rozmiarze i właściwościach materiałów przyczyniły się do znalezienia innowacyjnych rozwiązań w medycynie, na przykład w dziedzinie onkologii, które mają gwarantować metodę mniej inwazyjną niż chemioterapia czy radioterapia, w medycynie molekularnej czy chirurgii [3,7,9]. Dzięki materiałom w rozmiarze nano powstały nanorurki węglowe, które posiadają unikalne właściwości przewodzenia elektrycznego, są niezwykle lekkie i giętke a równocześnie posiadają ogromną wytrzymałość na rozciąganie - nieporównywalną z żadnym znanym materiałem [wytrzymałość nanorurek na rozciąganie sięga 63 GPa (giga Pascal), natomiast hartowana stal osiąga wytrzymałość 1,2 GPa] [12]. Taki produkt znalazł zastosowanie w przemyśle komputerowym, lotniczym i elektrycznym [4].

Z kolei w 2007 roku naukowcy z Instytutu Technologii Technion umieścili cały tekst Starego Testamentu w języku hebrajskim na obszarze o wielkości jedynie 0,5 mm² na krzemowej płytce

pokrytej złotem. Treść Starego Testamentu, licząca ponad 300 000 wyrazów, została wryta poprzez skierowanie skoncentrowanej wiązki strumienia jonów galu na powierzchnię płytki. Nanotechnologia proponuje również innowacyjne rozwiązania dla biotechnologii i bioinżynierii, stosowana jest w badaniach środowiska, ekotoksykologii oraz przy doskonaleniu systemów żywnościowych i rolniczych [3,4,7,10]. W rolnictwie nanocząsteczki tworzone są na potrzeby innowacyjnych narzędzi z zakresu biologii molekularnej i znajdują zastosowanie podczas bioseparacji, dostarczania składników odżywczych, produkcji środków ochronnych zwalczających choroby roślin i stymulowania ich procesów życiowych (fotosynteza, mechanizmy obronne rośliny), a także ochrony zdrowia zwierząt hodowlanych. Przykładem szeroko wykorzystywanego tworzywa technologii są również nanoproszki. Są to ciała stałe wielkości nano, które wzbogacone o nanocząsteczki metali szlachetnych, w tym najczęściej srebra, które mają właściwości bakteriostatyczne, czyli hamujące wzrost bakterii, mogą eliminować przykre zapachy [5]. Metale stosowane w nanotechnikach to miedź (NCu), platyna (NPt), złoto (NAu), pallad (NPd) oraz srebro (NAg) [7,8]. Pierwsze doniesienia o wydobyciu i pozyskiwaniu srebra do celów leczniczych pochodzą z 2500 r. p.n.e. Pierwiastek znany był przede wszystkim ze swych właściwości antybakteryjnych. Jednym z pierwszych związków srebra, stosowanym w leczeniu, był azotan srebra, zwany wówczas lapisem. Stosowano go do leczenia ran, wysypek i wrzodów [2,6,9]. Obecnie srebro stosowane jest na bardzo

Rys. 1. Nanorurka węglowa [0,10 Nanotube (zig-zag)] Michael Stroeck (dla wikipedia) 2006

szeroką skalę w nanotechnologii. Nanosrebro znajduje zastosowanie w medycynie do leczenia ran, oparzeń oraz ochronie protez przed kolonizacją bakterii. W farmacji daje możliwość modyfikacji struktur farmaceutyków i kosmetyków. Ma również zastosowanie w przemyśle chemicznym, uprawie roślin, produkcji zwierzęcej i w zabiegach dezynfekcyjnych. Nanosrebro charakteryzuje się naturalną aktywnością biobójczą wobec bakterii patogennych, wirusów, grzybów i drożdży. Przykładami drobnoustrojów, dla których srebro wykazuje działanie biobójcze, są *Salmonella spp*, *Pseudomonas spp*, *Escherichia Coli*, *Listeria*, *Staphylococcus spp*, *Streptococcus spp.*, *Aspergillus spp.*, *Microsporum spp.* i wiele innych. Jego działanie degradowe komórki drobnoustrojów, porównywalnie z działaniem współczesnych antybiotyków. Stałym procesem jest jednak powstawanie lekoopornych szczepów bakterii. Nanosrebro blokuje wiele funkcji życiowych drobnoustrojów: hamuje ich wzrost, ruch, oddychanie, rozmnażanie i inne czynności niezbędne do przetrwania. Cząsteczki sre-

bra szczelnie otaczają komórkę bakteryjną, przez co uniemożliwiają jej poruszanie się oraz wymianę materiału genetycznego. Srebro katalizuje procesy konwersji jonów tlenu do tlenu atomowego, który posiada zdolności sterylizacyjne. Zablockowanie wytwarzania nowych ścian komórkowych i destrukcja już istniejącej ściany w efekcie przyczynia się do obumierania komórek drobnoustroju. Grupy tiolowe cysteiny (-SH) wchodzi w reakcje z tlenem atomowym, co wytwarza wiązania siarczkowe pomiędzy aminokwasami. Otoczka z cząstek srebra niszczy także błonę komórkową, w której znajdują się pompy sodowo-potasowe, odpowiedzialne za transport cukrów i aminokwasów [2,4,6,7,9]. Denaturacja białek, rozerwanie wiązań dwusiarczkowych, zakłócenie procesu oddychania i zablokowanie wszelkich procesów metabolicznych to następstwo działań cząstek srebra, które prowadzą do niszczenia komórek drobnoustrojów. Mechanizm działania nanocząstek w stosunku do wirusów i grzybów jest analogiczny do reakcji zachodzących przy niszczeniu bakterii. Nanotech-

nologia znalazła również swoje rozwiązania w medycynie weterynaryjnej. Dzięki opisanym wyżej możliwościom dezaktywacji bakterii, wirusów czy grzybów i działaniem przeciwzapalnym, nanokompleksy stosowane są do przyspieszenia procesu gojenia ran poprzez niszczenie bakterii powodujących ich zakażenie, a także dzięki wydłużonemu działaniu zabezpieczenia ran przed kolonizacją niechcianych drobnoustrojów [4,6,7,8]. Roztwory z nanocząsteczkami znalazły zastosowanie w profilaktyce grzybicy u zwierząt, m.in. w chorobach grzybiczych u pszczoł, bakteryjnych, grzybiczych lub mieszanych zakażeniach uszu zwierząt domowych i gospodarskich. Mają zastosowanie w redukcji odorów, dezynfekcji pomieszczeń inwentarskich i środków transportu. Prowadzone są badania nad wykorzystaniem roztworów z nanosrebrem w chowie drobiu w celu skutecznego zwalczania patogennych bakterii i redukcji amoniaku [4]. W innych podjętych badaniach naukowych [Dobrzyński i in.,2009] potwierdzono efektywność nanosrebra i sorbentów mineralnych w redukcji emisji amoniaku z odchodów zwierzęcych [6]. Z uwagi na wszechstronne i efektywne zastosowanie preparatów bazujących na nanocząsteczkach metali w hodowli zwierząt, wykonano także pilotażowe doświadczenia w hodowli zwierząt futerkowych. Badania podjęto w dwóch gospodarstwach w województwie zachodniopomorskim, utrzymujących hodowlę norek oraz lisów. W przypadku gospodarstwa utrzymującego norki zastosowano dezynfekcję zabezpieczającą rany w postaci oprysku bezpośredniego produktem z cząsteczkami nanosrebra.

Fot. T. Jakubowski

Zaobserwowano, iż po zastosowaniu środka powstałe rany goiły się szybciej, dzięki skutecznej ich dezynfekcji oraz zabezpieczeniu przed wtórnym zakażeniem bakteryjnym. Przeprowadzono także dezynfekcję klatek metodą zamgławiania, środkiem z cząsteczkami nanosrebra. Szczególną uwagę poświęcono klatkom, w których przebywały zwierzęta padłe na krwotoczne zapalenie płuc, wywołane przez pałeczkę ropy błękitnej *Pseudomonas aeruginosa*. Bakteria ta wytwarza enzymy proteolityczne, które są odpowiedzialne za powstanie zmian krwotocznych na błonach śluzowych zarówno dróg oddechowych, jak i układu pokarmowego. Choroba ta ma przebieg ostry, wykazuje wysoki wskaźnik zachorowalności i śmiertelności wśród norek

[13]. W gospodarstwie objętym doświadczeniem pilotażowym wykonywano wielokrotne zabiegi dezynfekcyjne standardowymi środkami, jednakże odnotowany odsetek zakażenia pałeczką ropy błękitnej i śmiertelność nie obniżyły się w porównaniu do sezonu, w którym chorobę wykryto. Po kolejnej dezynfekcji klatek po padłych zwierzętach, z zastosowaniem preparatu dezynfekcyjnego posiadającego duże stężenie nanocząsteczek srebra, odnotowano bardzo zadowalający efekt, a odsetek padłych zwierząt uległ znacznemu zmniejszeniu. Podsumowując, zastosowanie środków dezynfekcyjnych z nanocząsteczkami srebra wpłynęło pozytywnie na zdrowotność zwierząt, redukując znacznie liczbę upadków spowodowanych zakażeniami

SILVECO

Smart Nanotechnologies Sp. z o.o.
ul. Olszewskiego 25
32-566 Alwernia
tel. +48 12 25 89 395

Dystrybucja: Hurtownia PZHIPZF
62-080 Tarnowo Podgórne
ul. Poczтовая 5, tel. 61 814 70 51

NOWATORSKI PREPARAT DEZYNFEKCYJNY

- zwalczanie bakterii i grzybów
- szerokie spektrum działania
- wspomaga naturalne procesy odbudowy skóry
- długotrwały efekt działania
- możliwość zastosowania w obecności zwierząt

BIOFEED

Jesteśmy dla Ciebie!

**Producent dodatków
paszowych dla zwierząt
futerkowych**

- koncentraty węglowodanowe
- premiksy
- dodatki witaminowe
- zboża ekspandowane

Kontakt z doradcą żywieniowym:

503-010-451

Pseudomonas aeruginosa. Obecnie trwają badania nad sprawdzeniem wpływu dezynfekcji preparatami z nanocząsteczkami srebra, stosowanymi w obecności zwierząt, na utrzymanie wysokiego poziomu zdrowotności

stada. Kolejnym, pilotażowym doświadczeniem objęto gospodarstwo utrzymujące lisy. Do stada, wraz z zakupem nowych zwierząt została zawleczona grzybica wywołana przez *Trichophyton mentagrophytes*. Derma-

tomikozy przyczynić się mogą do sporych strat ekonomicznych ze względu na obniżenie wartości skór dorosłych zwierząt, a także mają negatywny wpływ na przyrosty wagowe lisich szceniąt. [13]. W początkowym stadium choroby zmiany pojawiają się na pazurach i opuszkach palcowych. W przypadku badanych zwierząt zmiany grzybicze pojawiały się na kończynach, a u zwierząt młodych na całym ich ciele. Zastosowano oprysk zmian skórnych preparatem z nanocząsteczkami srebra, a w celu dezynfekcji środowiska zastosowano zamgławianie tym samym środkiem. Zauważono, iż zmiany skórne ustąpiły w krótkim czasie, a zabezpieczenie klatek i pawilonów metodą zamgławiania skutecznie wstrzymało ponowne zakażenia zwierząt.

Z przeprowadzonych doświadczeń wynika, iż preparaty posiadające w swoim składzie nanocząsteczki srebra przyczyniają się do uzyskania dobrych efektów dezynfekcji miejsc, w których przebywają zwierzęta a także ich zastosowanie w profilaktyce i leczeniu zakażeń bakteryjnych oraz grzybiczych daje dobre rezultaty. ■

Fot. T. Jakubowski

LITERATURA

- [1] Sanguansri P., Augustin M.A. Nanoscale materials development-food industry production. TFSci. Technol. 2006
- [2] Szewczyk P.: Nanotechnologie-aspekty techniczne, środowiskowe i społeczne, wyd. Politechniki Śląskiej 2011.
- [3] Głód D. Adamczak M. Bednarski W. Wybrane aspekty zastosowania nanotechnologia w produkcji żywności. Żywność. Nauka, technologia, jakość 5(96) 2014
- [4] Czyż K. Dobrzanski Z. i Inn. Rozwój i zastosowania nanotechnologii. UP Wrocław 2011
- [5] Malinowska-Kapcia B. i Inn. Nanotechnologia w praktyce. Laboratorium. 7-8. Gliwice 2008
- [6] Dobrzyński Z. Efektywność nanosrebra i sorbentów mineralnych w redukcji emisji amoniaku z odchodów zwierzęcych UP Wrocław 2009
- [7] Xu L., Li X., Takemura T., Hanagata N., Wu G., Genotoxicity and molecular response of silver nanoparticle (NP)-based hydrogel. J. Nanobiotechnol. 10, 16. 2012.
- [8] Pulit J. Banach M. Kowalski Z. Właściwości nanocząsteczek miedzi, platyny, srebra, złota i palladu. Chemistry-Technical Transactions, Kraków 2011
- [9] Regis E. Nanotechnologia, narodziny nowej nauki, czyli świat cząsteczka po cząsteczce, Prószyński i S-ka, 2001
- [10] Steven H. Voldman "Piorunochrony dla nanoukładów", "Świat Nauki", 12/2002, s. 68-76
- [11] Drexler K.E. Engines of Creation. The Coming Era of Nanotechnology, Doubleday, 1990
- [12] Philip G. Collins and Phaedon Avouris (2000), Nanotubes for Electronics – Scientific American; Grudzień 2000
- [13] Goliński Z. Kostro K. ; Podstawy hodowli lisów i norek, PWRiL Warszawa 2002

50

since 1967
minkomatic

już od 50 lat na rynku!

minkomatic

Norcar BSB, Fabriksgatan 9, Nykarleby, Finland tel. +358 6 7812 800

Sprzedaż:

Andrzej Janus

Tel: +48 22 219 8550

Kom: +358 504 600 072

andrzej.janus@norcar.com

Serwis:

Krzysztof Głód

Milcz 8, 64-800 Chodzież

Tel.: +48 510 663 407

e-mail: mobilfach@o2.pl

www.minkomatic.com

„W zasadzie nie musieliśmy ponownie
przepuszczać skór przez maszynę
ponieważ były pozbawione tłuszczu.”

Hodowca norek Steffen Therkelsen, PelsAvisen 2017.

Mizdrownica HG 10 Hot Spray
wprowadza nowe standardy w
jakości mizdrowania.

Na naszej stronie internetowej
możesz znaleźć film ilustrujący
szybkość, wydajność i delikat-
ność z jaką maszyna wykonuje
pracę.

HG

Olgierd Jakubowski: 509 650 136

Daniel Sawa: 728 438 933

Henrik Mortensen: +45 20 20 56 11

IMPROVING YOUR FUR BUSINESS

www.hgpoland.pl | 91 885 23 04/05

Piotr Przysiecki

Włodzimierz Gajzler

Kinga Jodkiewicz

Sławomir Nowicki

Andrzej Filistowicz

Wpływ odmian mutacyjnych na jakość i wartość skór lisów pospolitych odmiany srebrzystej

Piotr Przysiecki
Wyższa Szkoła Zawodowa w Lesznie

Sławomir Nowicki
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Andrzej Filistowicz
Uniwersytet Przyrodniczy
we Wrocławiu

Włodzimierz Gajzler,

Kinga Jodkiewicz

Skóra futerkowa jest jedynym produktem pozyskiwanym w chowie mięsożernych zwierząt futerkowych, stąd jej wielkość i jakość stanowią główny cel hodowli lisów pospolitych. Odmiana srebrzysta jest podstawową odmianą barwną lisa pospolitego w chowie fermowym. Znacznie rzadziej hoduje się na fermach inne odmiany recesywne (brązowe, perłowe, płomieniste) lub odmiany dominujące. Spośród odmian dominujących, tylko w obrębie marmurkowanej arktycznej można kojarzyć osobniki homozygotyczne i heterozygotyczne. W pozostałych odmianach dominujących: platynowej, białopyskiej, białoszyjnej i białej gruzińskiej hoduje się tylko osobniki heterozygotyczne, bo allel dominujący, warunkujący charakterystyczne cechy umaszczenia, wywołuje efekt letalny w stanie homozygotycznym. W kojarzeniach wewnątrz tych odmian dominujących oraz w krzyżowaniu między tymi odmianami uzyskuje się mioty mniejsze średnio o 25% (Nes i wsp. 1989). Tak duże obniżenie plenności w stadzie jest nieopłacalne, bo efekty hodowlane zale-

żą zarówno od jakości skór, jak i ich liczby (a więc liczebności przychówku). Stąd powszechnym sposobem pozyskiwania atrakcyjnie umaszczonych skór odmian dominujących jest ich krzyżowanie z odmianą recesywną (zwykle srebrzystą).

Celem podjętych badań było określenie wartości skór o barwie czarnej srebrzystej, pochodzących od osobników odmiany srebrzystej oraz od mieszańców uzyskanych w krzyżowaniach odmiany srebrzystej z odmianami dominującymi lub między odmianami dominującymi (białoszyjną i platynową).

Materiał i metody badań

Materiał badań stanowiły oceny brokerskie i ceny skór lisów pospolitych, sprzedawanych na międzynarodowej aukcji FFS w Helsinkach w sezonach 2011/2012 i 2012/2013, pochodzących z jednej fermy zlokalizowanej w centralnej Polsce. W badaniach uwzględniono skóry w trzech odmianach, tj. srebrzystej (S), białoszyjnej (B) i platynowej (P) oraz skóry lisów srebrzystych, pochodzących z krzyżowania lisów od-

miany srebrzystej z odmianami dominującymi: białoszyjną (S x B) i platynową (S x P) i krzyżowania lisów odmiany białoszyjnej z odmianą platynową (B x P). Do identyfikacji pochodzenia skór użyto na fermie zawieszek aukcyjnych, zawierających kod fermy oraz numer kolejnej skóry, pozwalający na uzyskanie indywidualnych informacji o skórze z raportów aukcyjnych, w tym o ocenach brokerskich i cenie sprzedaży.

Dane z raportów aukcyjnych o skórach zawierały informacje o klasach: rozmiaru, barwy, czystości okrywy włosowej i jakości oraz o cenie sprzedaży i zidentyfikowanych wadach skóry. Poszczególnym klasom

ocen brokerskich nadano wartości liczbowe (tab. 2) i na takich wartościach przeprowadzono obliczenia.

Obliczenia wykonano przy użyciu procedury GML pakietu statystycznego SAS. Zastosowano analizę wariancji trzyczynnikową (rok, aukcja w sezonie, gatunek aukcyjny skóry) z interakcją rok x aukcja, używając modelu stałego. W obrębie kategorii gatunek aukcyjny wyróżniono 6 klas: skóry białoszyjne, skóry platynowe i skóry srebrzyste, przy czym w ostatniej grupie oddzielnie sklasyfikowano skóry lisów z kojarzenia S x S, z krzyżowania S x B, krzyżowania S x P oraz krzyżowania B x P. Istotność wpływu poszczególnych

czynników określano za pomocą testu Duncana.

W badaniach uwzględniono tylko skóry młodych lisów pospolitych (tab. 1), które urodziły się na fermie i w badanych sezonach aukcyjnych nie ukończyły 1. roku życia, natomiast pominięto w obliczeniach skóry starszych lisów wybrakowanych ze stada podstawowego.

Wyniki i ich omówienie

Wszystkie oceny brokerskie oraz ceny skór były mocno zróżnicowane w zależności od odmiany barwnej (gatunku aukcyjnego) oraz pochodzenia skór (tj. odmian barwnych rodziców zwierząt, od których pozyskano skóry). Kolejne aukcje i sezony

Tabela 1. Liczba skór lisów odmian: srebrzystej, białoszyjnej i platynowej oraz skór mieszańców międzyodmianowych, sprzedanych w Helsinkach w dwóch sezonach aukcyjnych

Odmiana barwna skóry (gatunek aukcyjny)	Odmiany barwne rodziców	Sezon aukcyjny		Łącznie
		2011/2012	2012/2013	
Srebrzyste (S)	S x S	979	842	1821
Srebrzyste (S)	S x B	150	118	268
Srebrzyste (S)	S x P	38	17	55
Srebrzyste (S)	B x P	3	17	20
Białoszyjne (B)	S x B lub B x P	125	124	249
Platynowe (P)	S x P lub B x P	12	19	31
Razem w sezonach		1307	1137	2444

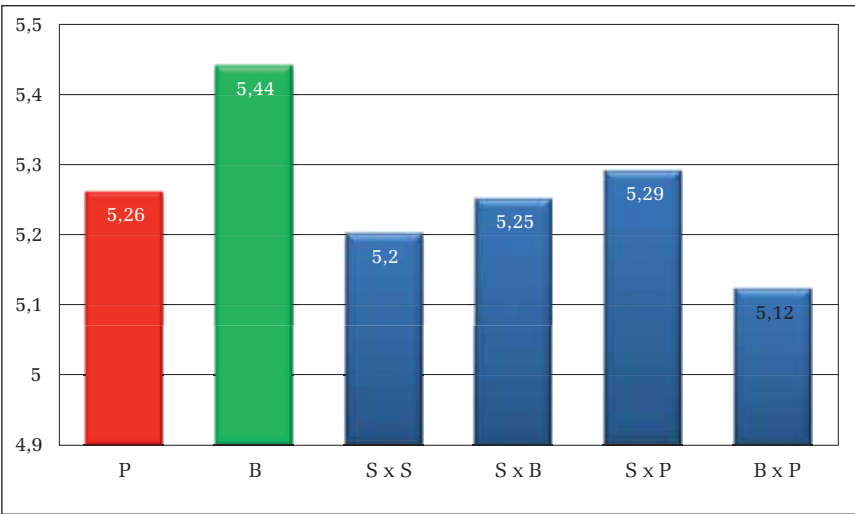
Tabela 2. Wartości liczbowe przyjęte dla poszczególnych klas ocen brokerskich skór

Rozmiar skóry		Barwa okrywy		Czystość barwy		Jakość skóry	
klasa	wartość	klasa	wartość	klasa	wartość	klasa	wartość
000000	10	XXXXP	10	C1	1	SR	10
00000	9	XXXXP	9	C2	2	S	9
0000	8	XXP	8	C3	3	1A	8
000	7	XP	7	C4	4	S1	7
00	6	PAL	6	C5	5	1B	6
0	5	MED	5	C6	6	2	5
1	4	DK	4			3	4
2	3	XD	3			BR	3
3	2	XXD	2			BRL	2
4	1	BL	1			4	1

wpływały istotnie na poszczególne cechy skór i ich cenę, natomiast nieistotny był efekt interakcji rok x aukcja, dlatego pominięty został w analizie wyników.

Skóry lisów odmiany białoszynowej były większe rozmiarem od skór pozostałych grup lisów, przy czym wysoko istotnie różniły się od skór lisów srebrzystych po rodzicach z kojarzeń wewnątrz odmiany srebrzystej (S x S) i z krzyżowań: S x B i B x P oraz w podobnym stopniu od skór lisów platynowych i srebrzystych z krzyżowania S x P (rys. 1). Jedynie rozmiar skór lisów odmiany platynowej i lisów srebrzystych, pochodzących z krzyżowania S x P, nie różniły się istotnie od skór pozostałych lisów (tab. 3).

Typ barwny skór (rys. 2), zgodnie z oczekiwaniami, był najjaśniejszy w odmianie platynowej i najciemniejszy w odmianie białoszynowej, natomiast skóry lisów srebrzystych z krzyżowania S x B były ciemniejsze, a z krzyżowań S x P i B x P – jaśniejsze od skór lisów srebrzystych z kojarzenia wewnątrz tej odmiany (S x S).

Rys. 1. Wartości średnie rozmiaru skór lisów odmiany platynowej (P), białoszynowej (B) oraz srebrzystej po obojgu rodzicach srebrzystych (S x S) i z krzyżowań lisów odmiany srebrzystej z odmianami białoszyną (S x B) i platynową (S x P) oraz białoszynowej z platynową (B x P)

Odmiana platynowa różniła się wysoko istotnie od odmian najciemniejszych, tj. białoszynowej i srebrzystej, ale tylko wtedy, gdy pochodziły one po obojgu rodzicach srebrzystym i białoszynym (rys. 2). Z kolei lisy odmiany białoszynowej wysoko istotnie różniły się barwą od lisów odmiany platynowej oraz lisów srebrzystych, gdy jednym z rodziców był lis platynowy (S x P i B x P).

Skóry lisów odmiany białoszynowej cechowały się najlepszą czystością barwy i różniły się istotnie od skór lisów srebrzystych z krzyżowania P x B oraz wysoko istotnie od skór pozostałych lisów (rys. 3). Także skóry lisów platynowych miały czystość istotnie lepszą od skór lisów srebrzystych, pochodzących z kojarzenia S x S i z krzyżowania S x B.

Tylko w cesze czystość barwy okrywy włosowej niższe war-

Tabela 3. Analiza wariancji z interakcją (rok x aukcja) cech skór lisów odmian dominujących i srebrzystej, sprzedanych na aukcji

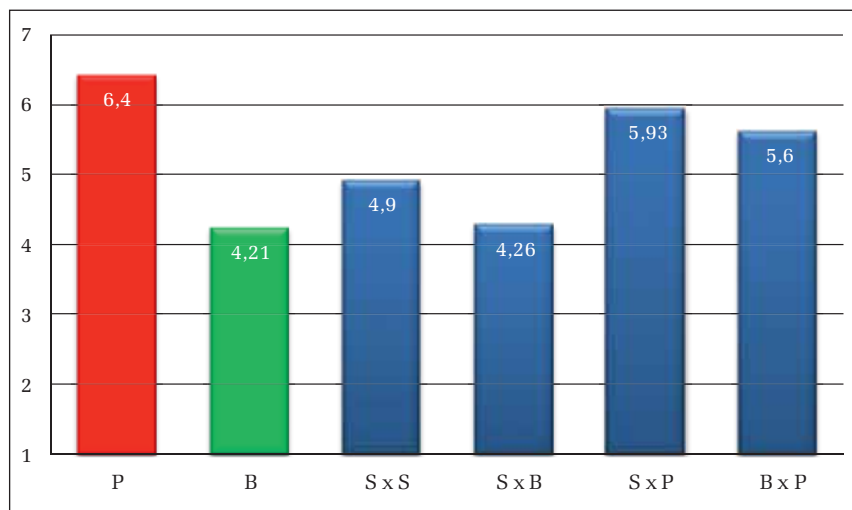
Wyszczególnienie		Skóry lisów odmiany		Skóry lisów srebrzystych (S) z kojarzeń			
		platynowej	białoszynowej	S x S	S x P	S x B	B x P
Liczba skór		27	294	1821	44	268	14
Rozmiar skóry (pkt)	Sd	5,26	5,44 ^{ABC}	5,20 ^A	5,29	5,25 ^B	5,12 ^C
		0,11	0,03	0,11	0,10	0,04	0,12
Barwa (pkt)	Sd	6,40 ^{ABC}	4,21 ^{BEGJ}	4,90 ^{ADIJK}	5,93 ^{DEF}	4,26 ^{CFHK}	5,60 ^{GHI}
		0,14	0,06	0,03	0,18	0,08	0,37
Czystość barwy (pkt)	Sd	1,59 ^D	1,40 ^{ABCa}	2,03 ^{AD}	1,94 ^C	1,98 ^B	1,87 ^a
		0,13	0,04	0,02	0,13	0,05	0,19
Klasa skóry (pkt)	Sd	6,64 ^{EFab}	7,22 ^{ABCDa}	5,85 ^{AE}	5,88 ^{Cb}	5,84 ^{BF}	6,21 ^D
		0,23	0,06	0,01	0,16	0,07	0,25
Cena skóry (EUR)	Sd	129,6 ^{ABCDE}	113,4 ^{BFGH}	101,0 ^{AF}	100,7 ^{DH}	99,1 ^{CG}	107,8 ^E
		8,21	1,32	0,47	2,92	1,33	6,13

A, a - średnie w wierszu, oznaczone tymi samymi małymi literami, różnią się istotnie przy P ≤ 0,05 a tymi samymi dużymi przy P ≤ 0,01.

tości oznaczają lepszą wartość (tu większą czystość), a więc odmiennie niż w przypadku pozostałych cech brokerskich oraz ceny skóry. Wynika to z przypisania najniższej punktacji skórom o najlepszej czystości i najwyższej punktacji skórom o najgorszej czystości (tab. 2).

Zdecydowanie największą czystością cechowały się skóry lisów odmiany białoszyjnej. Różniły się one istotnie wartościami tej cechy od wszystkich pozostałych lisów. Także skóry lisów odmiany platynowej różniły się istotnie czystością barwy od lisów srebrzystych, gdy pochodziły one po obojgu rodzicach tej odmiany lub po rodzicach srebrzystym i białoszyjnym – S x B (rys. 3, tab. 3).

Skóry lisów odmiany białoszyjnej cechowały się najlepszą jakością i różniły się wysoko istotnie od skór pozostałych li-

Rys 2. Wartości średnie barwy skór lisów odmiany platynowej (P), białoszyjnej (B) oraz srebrzystej po obojgu rodzicach srebrzystych (S x S) i z krzyżowań lisów odmiany srebrzystej z odmianami białoszyjną (S x B) i platynową (S x P) oraz białoszyjnej z platynową (B x P)

sów (rys. 4). Także skóry lisów platynowych miały klasę jakości istotnie lepszą od skór lisów srebrzystych, pochodzących z kojarzenia S x S i z krzyżowania S

x B oraz S x P. Wśród skór lisów srebrzystych najlepszą klasą jakości charakteryzowały się skóry pochodzące od lisów z krzyżowania B x P.

**WITAMINY
MINERAŁY
ZIOŁA
PROBIOTYKI**

**PRODUKTY DLA ZWIERZĄT
FUTERKOWYCH**

**Na górne drogi
oddechowe**

**Na wątrobę
i zatrucia**

**Na upały
i odwodnienie**

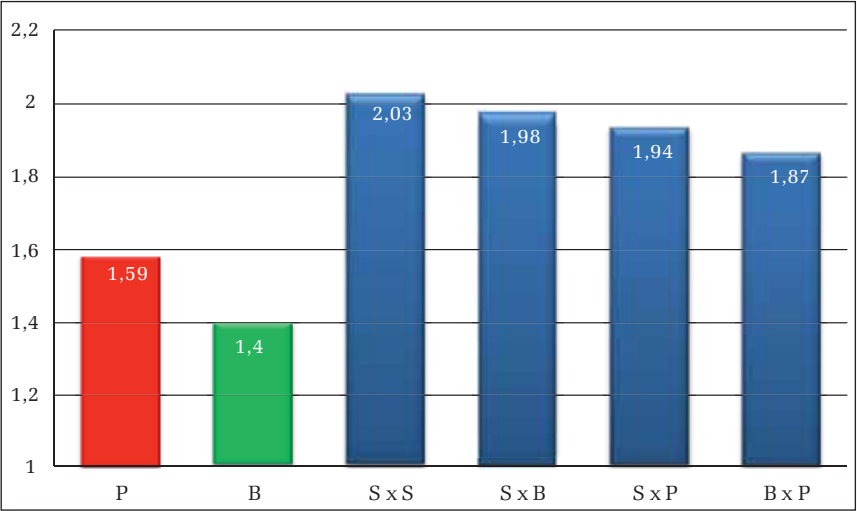

**Stymulator
wzrostu**

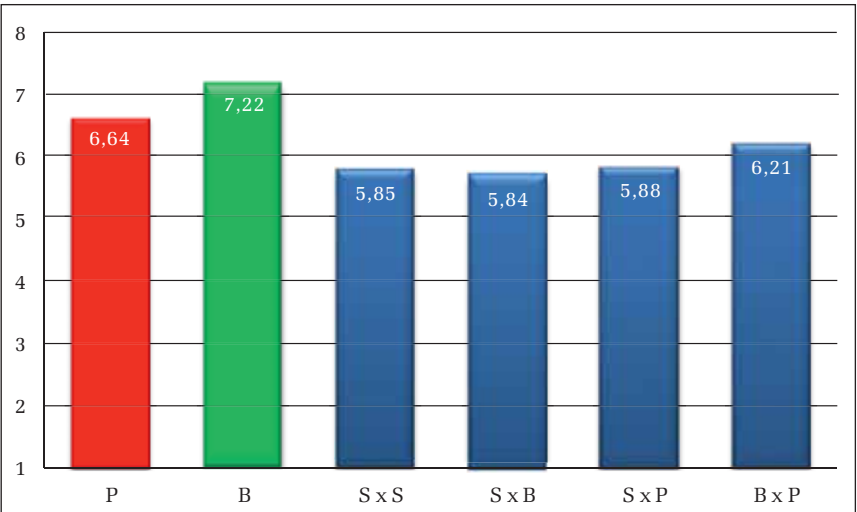
Skóry lisów odmiany platynowej uzyskały najwyższą cenę aukcyjną i różniły się one wysoko istotnie od skór wszystkich lisów srebrzystych (pochodzących z kojarzenia S x S i z krzyżowania S x B, S x P oraz B x P). Także skóry lisów białoszyjnych uzyskały wysoką cenę aukcyjną, istotnie lepszą od skór lisów srebrzystych, gdy pochodziły one z kojarzenia S x S i z krzyżowania S x B oraz S x P. Wśród skór lisów srebrzystych najwyższą

cenę aukcyjną uzyskały skóry lisów pochodzących z krzyżowania B x P, ale nie różniła się ona istotnie od ceny skór pozostałych lisów srebrzystych i lisów białoszyjnych.

W sprzedaży aukcyjnej cena skóry jest wypadkową poszczególnych ocen brokerskich: rozmiaru, barwy, czystości barwy i klasy jakości, ale zależy także od sytuacji rynkowej (podaży i popytu), a w obrębie sezonu aukcyjnego także od aukcji.

Rys 3. Wartości średnie czystości barwy skór lisów platynowych (P), białoszyjnych (B) oraz srebrzystych po obu rodzicach srebrzystych (S x S) i z krzyżowań lisów odmiany srebrzystej z odmianami białoszyjną (S x B) i platynową (S x P) oraz białoszyjnej z platynową (B x P)

Rys 4. Wartości średnie klasy jakości skór lisów platynowych (P), białoszyjnych (B) oraz srebrzystych po obu rodzicach srebrzystych (S x S) i z krzyżowań lisów odmiany srebrzystej z odmianami białoszyjną (S x B) i platynową (S x P) oraz białoszyjnej z platynową (B x P)

Według Nowickiego (2014), udział poszczególnych ocen brokerskich w cenie skóry lisa pospolitego odmiany srebrzystej kształtuje się następująco: rozmiar skóry odpowiada za 50,1% jej wartości, jakość za 21,6%, barwa za 3,3%, a czystość barwy za 1,0% ceny skóry. Pozostałe 24% zmienności wartości skór obejmują wpływy takich efektów jak podaż i popyt oraz poziom wadliwości skór. Oznacza to, że tylko rozmiar i jakość w zasadniczy sposób kształtują ceny skór w obrocie aukcyjnym.

Skóry lisów odmiany srebrzystej, pochodzących z kojarzenia S x S i z krzyżowania S x B, S x P oraz B x P, miały zbliżone wartości ocen brokerskich rozmiaru i jakości oraz zbliżone ceny (tab. 1), co może świadczyć o braku wpływu odmian dominujących na te cechy skór lisów srebrzystych z krzyżowania S x B, S x P oraz B x P. Jednak w ocenach brokerskich barwy można zauważyć wpływ odmian dominujących na

Fot. T. Jakubowski

Rys 5. Wartości średniej ceny skór lisów platynowych (P), białoszyjnych (B) oraz srebrzystych po obu rodzicach srebrzystych (S x S) i z krzyżowań lisów odmiany srebrzystej z odmianami białoszyjną (S x B) i platynową (S x P) oraz białoszyjnej z platynową (B x P)

poziom wartości tej cechy skóry, a więc także na jej wartość. Skóry srebrzyste lisów, pochodzących z krzyżowania S x P, miały zdecydowanie jaśniejszy odcień barwy, a skóry lisów z krzyżowania S x B wyraźnie ciemniejszy, zbliżony do najciemniejszego odcienia cechującego skóry lisów odmiany białoszyjnej.

O barwie okrywy włosowej decyduje zawartość melaniny, w tym jej dwie podstawowe formy: eumelanina i feomelanina oraz ich wzajemna proporcja. Największy wpływ na wygląd okrywy włosowej (Prasolova i wsp., 1994, 2002) ma ciemny składnik melaniny (eumelanina). W badaniach Prasolowej i wsp. (2002), przeprowadzonych na lisach rudych, srebrzystych i ich mieszańcach, wykazano, że lisy srebrzyste wyraźnie różniły się od pozostałych większą zawartością eumelaniny we włosach. Podobne wyniki uzyskała Filitowicz (2004), wykazując dodatkowo, że istnieje ścisła zależność między barwą okrywy włosowej i proporcjami ilościowymi eumelaniny do feomelaniny. Zwierzęta można według tej proporcji uszeregować według intensywności barwy od najjaśniejszej do najciemniejszej. Według tych badań, najmniejszym ilościowym stosunkiem eumelaniny do feomelaniny charakteryzowały się włosy lisów pospolitych odmiany platynowej, następnie białoszyjnej, a największym odmiany srebrzystej. ■

LITERATURA

1. Filitowicz A., 2004: Ocena skuteczności selekcji w kierunku poprawy pokroju i okrywy włosowej lisa płomienistego (*Vulpes vulpes* L.). Maszynopis pracy doktorskiej. Akademia Rolnicza we Wrocławiu.
2. Nes N., Einarsson E.J., Lohi O., Jorgensen G., 1989: Beautiful fur animal and their colour genetics. Scientifur.
3. Nowicki S., 2014: Ocena przydatności aukcyjnej wartości skór w doskonaleniu pokroju lisów pospolitych i polarnych. Rozprawy naukowe 470 (1-82). Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.
4. Prasolova L.A., Tichomirov L.B., Vsevolodov E.B., Latypov I.F., Trapezov O.V., 1994: Phenogenetic analysis of pigmentation of a new coat color of American mink (*Mustela vison* Schr.) and its combinations with some of the know mutations. Genetika 30, 225-260.
5. Prasolova L.A., Trut L.N., Vsevolodov E.B., Latypov I.F., 2002: Morphology of hair pigmentation in wild red foxes, silver foxes and their hybrids. Genetika 38 (4), 463-467.

40 lat pasji i piękna Jubileusz 40-lecia rodzinnej firmy

Kuśnierstwo to piękne rzemiosło z wielowiekową tradycją. Praca mistrza kuśnierskiego polega na tworzeniu dzieła. Zawsze marzyłem o tym, by tworzyć piękne rzeczy, w tej branży mogę spełniać moje marzenie. Praca jest moją pasją. Cieszę się tym bardziej, że mogę dzielić się tą radością z najbliższymi. Dziękuję moim bliskim, Żonie i Córkom, że mnie wspierają i wspólnie możemy tworzyć piękne rzeczy.” – wyznaje mistrz kuśnierski Franciszek Łukaszewicz.

W tym roku firma państwa Małgorzaty i Franciszka Łuka-

szewiczów świętuje piękny jubileusz 40-lecia istnienia. Z tej okazji przygotowała niepowtarzalną rewię mody, inspirowaną tym, co piękne i pełne miłości, bo to właśnie nieustannie inspirowuje państwa Łukaszewicz.

Jubileuszowy pokaz mody futrzarskiej, który odbył się 4 lutego w Operze Nova w Bydgoszczy, uświetnił uroczystą galę wręczenia nagród na XIX Krajowym Pokazie Skór Zwierząt Futerkowych w Bydgoszczy. Zainspirowany weneckim karnawalem, zatytułowany został *Il Carnevale di Venezia*, ponieważ miasto to jest przepełnione

miłością. Wenecjanie nazywają je swoim najdrogocenniejszym klejnotem. Bydgoszczanie także mają swój klejnot – Wenecję Bydgoską, z której są dumni. Z połączenia dumy, pasji i miłości powstała niepowtarzalna kolekcja. Na wybiegu królowały: piękno, szyk, elegancja i... miłość! Naturalne futra w bajecznych kolorach, włoskie koronki, zwiewne tiule, a wszystko lekkie, ulotne, skrzące się kryształami. Napisy zdobiące kreacje przypominały o tym, że to Miłość w życiu jest najważniejsza: *Donna piena d'Amore come Venezia – kobieta pełna miłości jak Wenecja*.

Tego wieczoru czekały na gości liczne atrakcje. Jedną z nich był *Il volo dell'Angelo – lot Anioła*, który (zgodnie z wenecką tradycją) rozpoczął karnawałową rewię. W rolę Anioła wciela się zawsze wyjątkowa osoba, która do samego końca ukrywa swoje prawdziwe oblicze i aby nie zostać rozpoznaną, zakłada maskę. Naszym Aniołem była tancerka Opery Nova – Marta Kwaśniak.

Każdy z gości otrzymał prezent - futrzany breloczek, który brał udział w losowaniu wyjątkowej niespodzianki – futra z norek.

Dowodów i wyrazów serdeczności było wiele, jednym z nich było wyjątkowe przemówienie prezesa PZHiPZF, Rajmunda Gąsiorka.

Po pokazie na gości czekał również słodki poczęstunek, szampan i tort jubileuszowy. Była także możliwość porozmawiania osobiście z państwem Łukaszewiczami, a nawet bliższego zapoznania się z kolekcją.

Gościom spodobały się nowe, efektowne rozwiązania - połączenia futer ze skórą gładką, dzianiną czy jedwabiem. Wielką furorę zrobiły dwustronne, lekkie płaszczyki z lisa srebrzystego. Zachwyt wzbudził model „Wenecja” – przepiękne długie futro z norek, będące połączeniem epilowanej norki ze skórą z włosiem naturalnym, zaprezentowane w niespotykanym odcieniu niebieskim, a także w klasycznej czerni. Hitem pokazu była także krótka kurtka z norek, z paskiem i ozdobnym kapturem-kołnierzem z lisa srebrzystego w kolorze naturalnym lub barwionym. Wielkim powodzeniem cieszyły się barwne kamizele i propozycje w stylu casual – niezwykle modne bluzy z dzianiny, ozdobione lisem, będące doskonałym połączeniem elegancji i wygody.

Pomysłowe rozwiązania, lekkość futer i ich niepowtarzalne barwy zachwyciły gości. Owacje uzyskały także modele męskie – eleganckie kurtki z norek.

Kreacje z bydgoskiej pracowni szyte zgodnie z najnowszymi światowymi trendami, a także według nowatorskich projektów stylistek – Małgorzaty i Karoliny

najdrobniejszy szczegół, by każda kreacja była wyjątkowa. Originalność projektów podkreślają artystyczne zdobienia – ręcznie malowane motywy i dekoracyjne napisy ułożone z kryształów firmy Swarovski. Wszystkie wyroby wykonywane są z najwyższej jakości surowców, z rodzimych hodowli, zdobywających wyso-

Łukaszewicz, doceniane są nie tylko w Polsce, ale i za granicą. Firma od lat współpracuje z odbiorcami z Anglii, Finlandii, Francji i Niemiec.

W ofercie firmy znajduje się szeroka gama gotowych kreacji dla pań i panów -oryginalnych modeli futer, eleganckiej galanterii futrzanej i ciekawych propozycji w stylu casual. W pracowni mistrza Łukaszewicza wykonywane są również modele na indywidualne zamówienia. Każda z pań może tu spełnić swoje marzenie i poczuć się królową, bo futro jest tworzone tylko dla niej. Mistrz zawsze służy profesjonalną poradą, natomiast stylistki dbają o

kie noty na światowych aukcjach skór futerkowych.

Dziękując za obecność miłych gości na pokazie, życliwość i cały czas napływające życzenia, państwo Łukaszewiczowie zapraszają do odwiedzenia pracowni przy ul. Koszalińskiej 3a w Bydgoszczy, gdzie czeka na państwa miły upominek - pamiątkowy album jubileuszowy i... inne niespodzianki przygotowane z okazji trwającego jubileuszu firmy.

Zapraszamy na stronę www.futra.co, gdzie można obejrzeć film z najnowszego pokazu mody.

Dominika Rybak

INFORMACJA

O PRACACH KOMISJI SEJMOWYCH

VIII kadencja

22 lutego 2017 r.

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi /RRW/ zapoznała się z informacją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat działań podejmowanych przez rząd w związku z występowaniem na terenie Polski kolejnych ognisk grypy ptaków.

Przedstawiciele resortu rolnictwa poinformowali, że aktualnie w naszym kraju występują 54 ogniska tej choroby. Główne działania związane z jej zwalczaniem są prowadzone na poziomie powiatów. Koordynatorami działań są starostowie i wojewodowie, a wydatki związane ze zwalczaniem grypy ptaków ponosi budżet państwa.

W trakcie dyskusji posłowie zwrócili uwagę na konieczność przyspieszenia trybu likwidacji ognisk grypy ptaków i wypłaty odszkodowań dla hodowców. Podkreślono, że niezbędne jest wypracowanie procedur, które będą w przyszłości obowiązywały przy tego rodzaju zdarzeniach. Zaproponowano także wdrożenie specjalnych szkoleń dla rolników z zakresu procedur obowiązujących w walce z epidemią grypy ptaków.

W ramach spraw bieżących Komisja wystąpiła do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o przygotowanie pisemnej informacji na temat ewentualnego wprowadzenia w Polsce zakazu przetwórstwa łososia norweskiego.

23 lutego 2017 r.

Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa /OSZ/ rozpatrzyła informację na temat problemów związanych z nadmierną populacją bobra w Polsce.

Informację przedstawił podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska, główny konserwator przyrody – Andrzej Szweda-Lewandowski.

Do resortu środowiska wpływa znaczna liczba pism, skarg i interpelacji poselskich w sprawie modyfikacji funkcjonowania prawa w zakresie możliwości regulacji populacji bora, a tym samym niwelowania poważnych szkód wyrządzanych przez ten gatunek (niszczenie wałów przeciwpowodziowych, grobli stawów rybnych, zalewanie znacznych obszarów upraw itp.). Stąd też w dniu

19 lipca br. podpisano porozumienie pomiędzy **Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska a Przewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego** w sprawie wprowadzenia do stosowania instrukcji określającej reguły postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobra europejskiego na terenach obwodów łowieckich. W efekcie regionalni dyrektorzy ochrony środowiska wydawać będą zarządzenia zezwalające na odstrzał ok. 27 tys. bobrów na terenie kraju w ciągu 3 lat, co stanowi mniej niż 10% populacji rocznie.

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi /RRW/ zapoznała się z informacją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat perspektyw rozwoju rynku tytoniu dla polskich rolników z uwzględnieniem:

- czynników wpływających na konkurencyjność (rozdrobienie produkcji, genetyka, technologia produkcji, cykle koniunkturalne, poziom organizacji produkcji, ochrona chemiczna, czynniki zewnętrzne i wewnętrzne wpływające na konkurencyjność),
- konkurencyjności produkcji tytoniu na rynku wewnętrznym Unii Europejskiej.

Informację przedstawił sekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Jacek Bogucki.

Na świecie działa 6 wielkich międzynarodowych koncernów tytoniowych oraz 40 mniejszych firm. Tytoń uprawiany jest w 124 państwach.

W ostatniej dekadzie na świecie produkcja tytoniu wzrosła o 25%, a w UE spadła o 54%. W 2014 r. na świecie wyprodukowano 7,5 mln ton tytoniu, z kolei w UE było to 213,4 tys. ton. Produkcja tytoniu w państwach Unii miała niewielki udział w światowym rynku – 2,8%. Polska w tym czasie wyprodukowała 34,9 tys. ton tytoniu i zajmowała 22. miejsce na świecie. W latach 2006-2015 w UE spadł skup tytoniu o 31%. Włochy, unijny potentat, zmniejszyły produkcję o 47%, Hiszpania o 10%, Polska o 36%, Francja o 54%, a Niemcy o 39%.

Wiceminister przedstawił powody spadku produkcji tytoniu w Unii, wskazując m.in. na ograni-

czenia wsparcia finansowego dla producentów tytoniu oraz prozdrowotne ustawodawstwo unijne. Na zmniejszenie produkcji wpływa też liberalna polityka celna UE wobec importu tytoniu spoza państw członkowskich.

W dyskusji pytano m.in. o możliwość wprowadzenia dopłat do hektara tytoniu, zastosowania wyższych ceł na sprowadzany tytoń, wprowadzenia konieczności stosowania polskiego tytoniu przez producentów papierosów działających w Polsce.

Na kolejnym posiedzeniu zapoznała się z informacją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat:

- aktualnych umów kontraktacji uzgodnionych pomiędzy producentami cukru a regionalnymi związkami plantatorów buraka cukrowego,
- perspektyw rozwoju rynku buraka cukrowego dla polskich rolników z uwzględnieniem: czynników wpływających na konkurencyjność (rozdrobnienie produkcji, genetyka, technologia produkcji, cykle koniunkturalne, poziom organizacji produkcji, ochrona chemiczna, czynniki zewnętrzne i wewnętrzne wpływające na konkurencyjność), konkurencyjności produkcji buraka cukrowego na rynku wewnętrznym Unii Europejskiej.

Informację przedstawiła sekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Jacek Bogucki.

Z informacji posiadanych przez ministerstwo wynika, że wszyscy obecni na polskim rynku producenci cukru przedstawili propozycje warunków kontraktacyjnych na lata 2017-2018. Trzech producentów ma już zawarte umowy kontraktacji na nowy sezon, a jeden prowadzi rozmowy zmierzające do zawarcia takiej umowy.

Umowy kontraktacyjne dotyczące buraków cukrowych są obowiązkowe od 11 lutego br. dla wszystkich podmiotów kupujących produkty rolno-spożywcze. W połowie roku wejdą w życie kolejne przepisy dotyczące przeciwdziałania nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej.

Polska zajmuje trzecie miejsce pod względem produkcji cukru (produkcja w Unii Europejskiej to 16,6 mln ton, w Polsce – 2,1 mln ton). Obecny rok gospodarczy jest ostatnim rokiem kwotowania. Po tym czasie nie będzie kwot, nie będzie zagospodarowania cukru poza kwotami, nie będzie cen referencyjnych i cen minimalnych, pozostanie monitoring cen cukru. Cła pozostaną na poziomie wynikającym z wcześniejszych ustaleń.

Brak będzie ograniczeń eksportu. Pozwolenia na przywóz będą wydawane w ramach kontyngentów taryfowych. Dopłaty do prywatnego przechowywania oraz do upraw buraków związanych z produkcją pozostają bez zmian. Zwiększenie konkurencyjności będzie zależało przede wszystkim od współpracy między plantatorami i producentami cukru.

W listopadzie 2016 r. przyjęty został Program Rozwoju Głównych Rynków Rolnych w Polsce na lata 2016-2020, który odnosi się także do rynku cukru. Zakłada się w nim rozwój uprawy buraków cukrowych i produkcji cukru, zwiększenie konkurencyjności i stabilizację finansową plantatorów.

7 marca 2017 r.

Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa /OSZ/ przeprowadziła pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody (druk nr 1317).

Uzasadnienie projektu przedstawił poseł Stanisław Gawłowski (PO).

Projekt dotyczy zaostrzenia obowiązujących przepisów pozwalających na swobodne dokonywanie wycinki drzew oraz krzewów. Wnioskodawcy proponują wprowadzenie zmian do procedury uzyskiwania zgody na usunięcie drzewa lub krzewu. Zmiany polegają m.in. na wprowadzeniu obowiązku uzgodnienia decyzji w sprawie zezwolenia na usunięcie drzewa w pasie drogowym drogi publicznej z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, przekształceniu podstawy określania wysokości stawki opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu, zawężeniu katalogu wyłączeń obowiązku uiszczenia opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu.

21 kwietnia 2017 r.

Komisje: Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa /OSZ/ oraz Rolnictwa i Rozwoju Wsi /RRW/ przystąpiły do rozpatrywania rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1424).

Uzasadnienie projektu przedstawił minister środowiska – Jan Szyszko.

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej. Projekt dotyczy ustanowienia w krajowym porządku prawnym obowiązku powiadomienia właściwych polskich władz o lokalizacji upraw GMO, obowiązku jej zgłoszenia i sposobu podania do publicznej wiadomości.

GĄSIOREK Sp.J.
ul. Wrzesińska 8
62-250 Czerniejewo
tel. 61 4273 166
e-mail: biuro@grhgasiorek.pl

GOSPODARSTWO ROLNO-HODOWLANE
GĄSIOREK Sp.J.
Czerniejewo

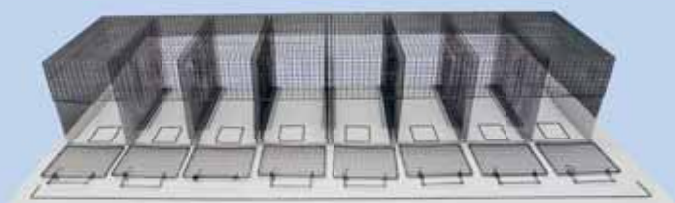
**karma
dla norek**

JASOPELS – SPRAWDZONA JAKOŚĆ I NIEZAWODNOŚĆ

NADBUDÓWKI JASOPELS

Wykonane z antykorozyjnego stopu CrapalPremium® o przedłużonej żywotności lub ze stali nierdzewnej typu 304. Nadbudówki powiększają przestrzeń klatki zapewniając zwierzętom większy komfort poruszania się.

**SOLIDNA
KONSTRUKCJA
I NIEZAWODNOŚĆ!**

RĘKAWY JASOPELS

Wykonane z bardzo dobrej jakości papieru. Rękawy dostępne są w kilku długościach, więc bez problemu znajdziesz produkt najlepiej odpowiadający Twoim potrzebom.

**NOWA, LEPSZA
CENA NA RĘKAWY**

KARMIARKI JASOPELS

Lepsza wydajność i ergonomia pracy na fermie. 5 modeli o różnych pojemnościach zbiorników na karmę: 700, 950, 1320, 1520 i 2000 litrów.

**Zasięgnij fachowej porady – skontaktuj
się z naszymi przedstawicielami:**

Jakub Skikiewicz
+48 504 11 41 05
js@jasopels.com
Sales Manager/Poland

Bronek Gutowski
+48 502 20 24 04
bg@jasopels.com
Service Manager/Poland

Przemek Nowak
+48 519 078 908
pn@jasopels.com
Sales and Service
Consultant/Poland

Our quality – Your choice

LABORATORIUM DIAGNOSTYKI CHOROBY ALEUCKIEJ

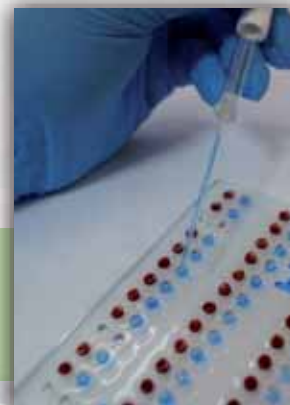

Hodowco!

Badaj swoje zwierzęta minimum 2 razy w roku.

Planujesz zakup zwierząt? Sprawdź ich zdrowotność.

Laboratorium diagnostyczne PZHiPZF wykonuje badania
w kierunku wykrycia wirusa AmDV choroby aleuckiej nerek

➤ Nowoczesna metoda CIEP

⇒ Wysoka czułość

⇒ Krótki czas oczekiwania na wynik

Szczegółowe informacje, ustalenie harmonogramu badań
oraz zestaw do pobierania prób krwi – nr tel.:

61 816-40-24, 61 814-70-51

Laboratorium PZHiPZF, ul. Pocztowa 5, 62-080 Tarnowo Podgórne

LABORATORIUM PZHiPZF

ANALIZA CHEMICZNA KARMY

Karma dla mięsożernych zwierząt futerkowych

Określane parametry:

- ⇒ Białko
- ⇒ Tłuszcz
- ⇒ Węglowodany
- ⇒ Popiół surowy
- ⇒ Sucha Masa [SM]
- ⇒ Wilgotność
- ⇒ pH
- ⇒ określenie kaloryczności karmy
- ⇒ [%] bilans składników pokarmowych w energii

Informacje dotyczące badania
i przygotowania próbki do analizy
otrzymają Państwo pod nr tel:
61-816-40-24, 61-814-70-51

Atrakcyjne ceny analiz dla zrzeszonych hodowców!
Zapraszamy do skorzystania z oferty badań.